

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2024:1

Tematiskt kyrkomöte 2024 – Kyrkan i det offentliga rummet

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar samhälls- och kulturutskottet kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6 Tematiskt kyrkomöte – Kyrkan i det offentliga rummet, samt motionerna 2024:19, 2024:41, 2024:55 och 2024:54 som avser förslaget till uttalande i skrivelsens första, andra, fjärde och femte punkt. Läronämnden har yttrat sig över skrivelsen och motionerna. Sex av utskotten har yttrat sig över kyrkostyrelsens skrivelse.

Utskottet välkomnar kyrkostyrelsens förslag till uttalande och anser att texten är bra, men utskottet föreslår några kompletteringar med anledning av vad som framkom under behandlingen av skrivelsen och motionerna. Därför föreslår utskottet kyrkomötet att

- ◆ avslå kyrkostyrelsens förslag till uttalande i kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6
- ◆ bifalla motion 2024:54
- ◆ avslå motionerna 2024:41, 2024:19 och 2024:55
- ◆ med anledning av kyrkostyrelsens förslag till uttalande, med bifall till motion 2024:54 och med anledning av motionerna 2024:19 och 2024:55 föreslå kyrkomötet att anta utskottets förslag till uttalande.

Till betänkandet finns två reservationer.

Innehåll

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut	3
Skrivelsens förslag	3
Kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6 Tematiskt kyrkomöte 2024 – Kyrkan i det offentliga rummet	3
Motionernas förslag	4
Motion 2024:19 av Berth Löndahl m.fl. Kyrkan i det offentliga rummet – uttalandets första punkt.....	4
Motion 2024:41 av Boel Johansson m.fl. Kyrkan i det offentliga rummet – uttalandets andra punkt	4
Motion 2024:55 av Knapp Anna Eriksson m.fl. Kyrkan i det offentliga rummet – uttalandets fjärde punkt	4
Motion 2024:54 av Lena Arman m.fl. Kyrkan i det offentliga rummet – uttalandets femte punkt.....	5
Yttrande från läronämnden	5
Yttranden från andra utskott	5
Bakgrund	5
Skrivelsen	5
Motion 2024:19	6
Motion 2024:41	6
Motion 2024:55	6
Motion 2024:54	6
Utskottets överväganden	6
Kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6, motionerna 2024:19, 2024:41, 2024:55, 2024:54	6
Reservation 1	9
Reservation 2	9
Bilaga 1 Läronämndens yttrande 2024:2y	10
Bilaga 2 Gudstjänstutskottets yttrande 2024:5y	11
Bilaga 3 Organisationsutskottets yttrande 2024:1y	12
Bilaga 4 Angående fråga om yttrande från tillsyns- och uppdragsutskottet	14
Bilaga 5 Ekonomiutskottets yttrande 2024:1y	15
Bilaga 6 Ekumenikutskottets yttrande 2024:1y	16
Bilaga 7 Kyrkolivsutskottets yttrande 2024:2y	18
Bilaga 8 Förvaltarskapsutskottets yttrande 2024:1y	20

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå kyrkostyrelsens förslag till uttalande i kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6,
2. bifalla motion 2024:54,
3. avslå motion 2024:41,
4. avslå motion 2024:19,
5. avslå motion 2024:55,
6. med anledning av kyrkostyrelsens förslag till uttalande i kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6 och utifrån den omvärldsbeskrivning och de teologiska resonemang som förts fram i skrivelsen samt med bifall till motion 2024:54, och med anledning av motionerna 2024:19 och 2024:55 uttala följande:
 1. Svenska kyrkans engagemang i det offentliga rummet utgör en väsentlig del av kyrkans sändning till världen (mission) för skapelsens helande. Kyrkans närvaro i det offentliga rummet syftar till att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas.
 2. Svenska kyrkan har ett ansvar att verka för ett öppet, inkluderande och rättvist offentligt rum för alla och bidra till det demokratiska samhällets upprätthållande och utveckling.
 3. Svenska kyrkan konstaterar att trossamfund och civilsamhällesorganisationer spelar en nyckelroll för ett öppet och rättvist samhälle.
 4. Svenska kyrkans rum ska präglas av rättvisa, inkludering, upprättelse och öppenhet. Detta innefattar både utrymme för öppna och respektfulla samtal, men också fysiska rum som ger trygghet och skydd.
 5. Svenska kyrkan bidrar till det offentliga rummet genom att sätta fokus på alla människors lika värde och värdighet, rättvisa och delaktighet. Delaktighet förutsätter möjlighet till utbildning och folkbildning. De demokratiska fri- och rättigheterna är centrala utgångspunkter i strävan efter fred och rättvisa.
 6. Svenska kyrkans deltagande i det offentliga rummet ska präglas av mod och klarsynthet, tålamod och uthållighet, samt solidaritet och egenmakt. Det ska bland annat innefatta:
 - a) analys av samhällsutmaningar utifrån ett delaktighetsperspektiv
 - b) främjande av tillitsfulla relationer
 - c) utmanande av orättvisor
 - d) upptäckande av hoppets tecken
 - e) förbättrade livsvillkor för och tillsammans med människor i utsatthet

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6 Tematiskt kyrkomöte 2024 – Kyrkan i det offentliga rummet

Kyrkomötet beslutar, utifrån den omvärldsbeskrivning och de teologiska resonemang som förts fram i skrivelsen, att uttala följande:

1. Svenska kyrkans engagemang i det offentliga rummet utgör en väsentlig del av kyrkans sändning till världen (mission) för skapelsens helande.
2. Svenska kyrkan har ett ansvar att verka för ett öppet, inkluderande och rättvist offentligt rum för alla och bidra till det demokratiska samhällets upprätthållande och utveckling.
3. Svenska kyrkan konstaterar att trossamfund och civilsamhällesorganisationer spelar en nyckelroll för ett öppet och rättvist samhälle.

4. Svenska kyrkans rum ska präglas av rättvisa, inkludering och öppenhet. Detta innefattar både utrymme för öppna och respektfulla samtal, men också fysiska rum som ger trygghet och skydd.
5. Svenska kyrkan bidrar till det offentliga rummet genom att sätta fokus på alla människors lika värde och värdighet, rättvisa och delaktighet. De demokratiska fri- och rättigheterna är centrala utgångspunkter i strävan efter fred och rättvisa.
6. Svenska kyrkans deltagande i det offentliga rummet ska präglas av mod och klarsynthet, tålmod och uthållighet, samt solidaritet och egenmakt. Det ska bland annat innefatta:
 - a) analys av samhällsutmaningar utifrån ett delaktighetsperspektiv
 - b) främjande av tillitsfulla relationer
 - c) utmanande av orättvisor
 - d) upptäckande av hoppets tecken
 - e) förbättrade livsvillkor för och tillsammans med människor i utsatthet.

Motionernas förslag

Motion 2024:19 av Berth Löndahl m.fl. Kyrkan i det offentliga rummet – uttalandets första punkt

Kyrkomötet beslutar att den första punkten i kyrkostyrelsens förslag till uttalande i den tematiska skrivelsen ska lyda:

Svenska kyrkans engagemang i det offentliga rummet utgör en väsentlig del av kyrkans sändning till världen (mission) för skapelsens helande. Hennes närvaro i det offentliga rummet syftar främst till att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas.

Motion 2024:41 av Boel Johansson m.fl. Kyrkan i det offentliga rummet – uttalandets andra punkt

Kyrkomötet beslutar att den andra punkten i kyrkostyrelsens förslag till uttalande i den tematiska skrivelsen ska lyda:

Svenska kyrkan har ett ansvar att verka för ett öppet, inkluderande och rättvist offentligt rum för alla och bidra till det demokratiska samhällets upprätthållande och utveckling. Vi vänder oss därför mot den hätska ton som förekommer i det offentliga rummet med bl.a. hot, hat och förlöjligande av meningsmotståndare och av människor med muslimsk eller judisk tro/kultur.

Motion 2024:55 av Knapp Anna Eriksson m.fl. Kyrkan i det offentliga rummet – uttalandets fjärde punkt

Kyrkomötet beslutar att den fjärde punkten i kyrkostyrelsens förslag till uttalande i den tematiska skrivelsen ska lyda:

Svenska kyrkans rum ska präglas av rättvisa, inkludering, möjlighet till upprättelse och öppenhet. Detta innefattar både utrymme för öppna och respektfulla samtal, men också fysiska rum som ger trygghet och skydd.

Motion 2024:54 av Lena Arman m.fl. Kyrkan i det offentliga rummet – uttalandets femte punkt

SK 2024:1

Kyrkomötet beslutar att den femte punkten i kyrkostyrelsens förslag till uttalande i den tematiska skrivelsen ska lyda:

Svenska kyrkan bidrar till det offentliga rummet genom att sätta fokus på alla människors lika värde och värdighet, rättvisa och delaktighet. Delaktighet förutsätter möjlighet till utbildning och folkbildning. De demokratiska fri- och rättigheterna är centrala utgångspunkter i strävan efter fred och rättvisa.

Yttrande från läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6 samt motionerna 2024:19, 2024:41, 2024:54 och 2024:55 i Ln 2024:2y, *bilaga 1*.

Yttranden från andra utskott

Gudstjänstutskottet har yttrat sig över kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6 Tematiskt kyrkomöte 2024 – Kyrkan i det offentliga rummet, *bilaga 2*.

Organisationsutskottet har yttrat sig över kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6 Tematiskt kyrkomöte 2024 – Kyrkan i det offentliga rummet, *bilaga 3*.

Tillsyns- och uppdragsutskottets har beslutat att avstå från att yttra sig över skrivelse 2024:6 Tematiskt kyrkomöte 2024 – Kyrkan i det offentliga rummet, *bilaga 4*.

Ekonomiutskottet har yttrat sig över kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6 Tematiskt kyrkomöte 2024 – Kyrkan i det offentliga rummet, *bilaga 5*.

Ekumenikutskottet har yttrat sig över kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6 Tematiskt kyrkomöte 2024 – Kyrkan i det offentliga rummet, *bilaga 6*.

Kyrkolivsutskottet har yttrat sig över kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6 Tematiskt kyrkomöte 2024 – Kyrkan i det offentliga rummet, *bilaga 7*.

Förvaltareutskottet har yttrat sig över kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6 Tematiskt kyrkomöte 2024 – Kyrkan i det offentliga rummet, *bilaga 8*.

Bakgrund

Skrivelsen

I enlighet med det förslag som kyrkomötets presidium lämnade i sin skrivelse PSkr 2022:1 beslutade kyrkomötet vid sitt sammanträde i november 2022 att temat för det tematiska kyrkomötessammanträdet 2024 ska vara *Kyrkan i det offentliga rummet*.

Kyrkostyrelsen redogör i sin skrivelse KsSkr 2024:6 för temat för årets tematiska kyrkomöte – kyrkan i det offentliga rummet. Till grund för det tematiska kyrkomötet ligger Lutherska världsförbundets studieprocess kring och dokument *Kyrkan i det offentliga rummet*. Med utgångspunkt i Lutherska världsförbundets dokument riktas fokus i kyrkostyrelsens skrivelse mot förutsättningar, skäl och former för kyrkans samhällsengagemang. Skrivelsen består av fyra tematiska kapitel:

- ◆ Det offentliga rummet och Svenska kyrkan
- ◆ Teologiska motiv för Svenska kyrkans närvaro i det offentliga rummet
- ◆ Svenska kyrkans närvaro i och bidrag till det offentliga rummet (kännetecken och principer)
- ◆ Konsekvenser för Svenska kyrkans liv.

I skrivelsen föreslår kyrkostyrelsen, utifrån den omvärldsbeskrivning och de teologiska resonemang som förs fram i skrivelsen, att kyrkomötet bekräftar Svenska kyrkans uppdrag att bidra till att skapa och upprätthålla ett offentligt rum som präglas av rättvisa och inkludering. Kyrkostyrelsen anför att sådant engagemang präglas av att en analys av samhällsutmaningar görs tillsammans med andra aktörer, att tillitsfulla relationer främjas, orättvisor utmanas, tecken av hopp identifieras och livsvillkor förbättras för och tillsammans med människor som lever i utsatthet. Vidare anför kyrkostyrelsen att ytterst är syftet att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas.

Motion 2024:19

Motionens förslag innebär ett tillägg till den första punkten i uttalandet, om vad som är det främsta syftet med kyrkans närvaro i det offentliga rummet (se motiveringen i motionen).

Motion 2024:41

Motionens förslag innebär ett tillägg till den andra punkten i uttalandet, om den hätska ton som förekommer i det offentliga rummet (se motiveringen i motionen).

Motion 2024:55

Motionens förslag innebär ett tillägg till den fjärde punkten i uttalandet, genom att skrivningen ”möjlighet till upprättelse” läggs till i den första meningen (se motiveringen i motionen).

Motion 2024:54

Motionens förslag innebär ett tillägg till den femte punkten i uttalandet, om att delaktighet förutsätter möjlighet till utbildning och folkbildning (se motiveringen i motionen).

Utskottets överväganden

Kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6, motionerna 2024:19, 2024:41, 2024:55, 2024:54

Utskottets förslag:

Kyrkomötet beslutar att avslå kyrkostyrelsens förslag till uttalande i kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6.

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2024:54.

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:41, 2024:19 och 2024:55.

Kyrkomötet beslutar att med anledning av kyrkostyrelsens förslag till uttalande i kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6 och utifrån den omvärldsbeskrivning och de teologiska resonemang som förts fram i skrivelsen samt med bifall till motion 2024:54, och med anledning av motionerna 2024:19 och 2024:55 göra ett uttalande enligt utskottets förslag.

Kyrkostyrelsen skrivelse 2024:6

Utskottet har behandlat kyrkostyrelsen skrivelse 2024:6 och förslag till beslut om uttalande och tillhörande motioner. Utskottet har tagit emot yttranden från övriga utskott. Tillsyns- och uppdragsutskottet avstår från att lämna ett yttrande mot bakgrund

av sitt ansvarsområde. Yttrandena bidrar till behandlingen av och det fortsatta arbetet med utgångspunkt i kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6.

Som exempel vill samhälls- och kulturutskottet betona gudstjänstutskottets reflektion – att kyrkan i det offentliga rummet inte endast ska upptäcka tecken på hopp, utan också förmedla hopp. Svenska Kyrkans Unga lyfts särskilt fram av kyrkolivsutskottet. Samhälls- och kulturutskottet noterar även att De Ungas Kyrkomöte 2024 i sin skrivelse berör de ungas roll när Svenska kyrkans röst ska höras som civilsamhällesaktör (s. 6). Ekumenik och interreligiös samverkan är ett annat exempel på fråga som kommer fram i yttrandena från utskotten.

Samhälls- och kulturutskottet ser att skrivelsen kan leda till fortsatt reflektion kring kyrkan i det offentliga rummet. Utskottet vill även understryka läronämndens konstaterande att Svenska kyrkans roll i det offentliga rummet behöver vara föremål för ständig teologisk reflektion. Läronämnden välkomnar även de samtal om kyrkans kallelse i det offentliga rummet som kyrkostyrelsens skrivelse inspirerar till. Samhälls- och kulturutskottet vill i detta sammanhang även särskilt betona kallelsen i dopet som utgångspunkt för kyrkan i det offentliga rummet, även om det inte anges uttryckligen i förslagen till uttalande.

Frågan om vem skrivelsen riktar sig till har ställts i utskottens yttranden. Detta är en fråga som samhälls- och kulturutskottet finner vara relevant att ta vidare. En annan fråga som samhälls- och kulturutskottet lyfter är vilken dignitet skrivelsen har, exempelvis om den är ett studiematerial eller en vägledning. Eftersom skrivelsen bland annat redogör för komplexa teologiska frågor talar det för att den främst lämpar sig för den inomkyrkliga läsaren. Om man vill att skrivelsens budskap ska få bredare spridning i församlingar behöver ett studiematerial eller annan handledning tas fram.

När det gäller uttalandet menar utskottet, i enlighet med den presentation som gavs av tjänstepersonerna från kyrkokansliet, att punkterna 1–3 kan läsas som ”vad” – vad är Svenska kyrkan i det offentliga rummet? De senare punkterna 4–6 kan läsas som ett ”hur” – hur deltar kyrkan i det offentliga rummet?

Sammantaget ser utskottet att yttrandena i sig inte ger anledning att föreslå ytterligare ändringar av uttalandet.

Utskottet välkomnar kyrkostyrelsens förslag till uttalande och finner att texten är bra, men föreslår några ändringar som kompletterar punkterna 1, 4 och 5 i uttalandet. Därför föreslår utskottet avslag till kyrkostyrelsens förslag till uttalande. Utskottets förslag till ändrat uttalande har sin grund i utskottets behandling av kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6 och tillhörande underlag, men även de motioner som lagts fram i anslutning till skrivelsen, vilket det redogörs för närmare nedan.

Motion 2024:19

Utskottet instämmer i stort med motionens motivering. I motionen föreslås en bra och viktig komplettering till uttalandets första punkt. Utskottet vill understryka behovet av att teologin och den grundläggande uppgiften alltid finns med kyrkan i det offentliga rummet. Mot bakgrund av den vikt frågan har, vill utskottet skärpa motionens förslag, genom att stryka ordet ”främst”. Dessutom vill utskottet skriva ut ”kyrkans närvaro”. Utskottet föreslår därför att motion 2024:19 avslås, men med anledning av motionen och kyrkostyrelsens skrivelse vill utskottet föreslå att följande mening läggs till kyrkostyrelsens förslag till uttalande som en andra mening i första punkten:

Kyrkans närvaro i det offentliga rummet syftar till att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas.

Motion 2024:41

Utskottet delar i stort motionens syfte – att betona Svenska kyrkans ansvar att verka för ett öppet, inkluderande och rättvist offentligt rum för alla, utan hot och hat mot personer med annan tro eller meningssmotståndare. Detta syfte framgår enligt utskottets mening redan av kyrkostyrelsens skrivelse och Lutherska världsförbundets dokument. Utskottet ser därför inget behov av motionens förslag till komplettering i uttalandets andra punkt och ser även en risk att det uppfattas som begränsande. Mot den bakgrunden föreslår utskottet att motion 2024:41 avslås.

Motion 2024:55

Utskottet håller i stort med syftet med motionens motivering kring upprättelse. Utskottet vill särskilt understryka den djupa och unika innebörd upprättelse har i Svenska kyrkans rum och ser ett värde i att det även finns med i uttalandet. Utskottet finner dock att motionens förslag till komplettering av kyrkostyrelsens uttalande i punkten 5 inte fullt ut ger uttryck för hur begreppet bör förstås i detta sammanhang. Exempelvis skulle den föreslagna ordalydelsen ”möjlighet till upprättelse” kunna uppfattas som alltför specifik, enligt utskottet, som i stället föreslår ”upprättelse” som kan uppfattas som mer öppet och inkluderande. Utskottet föreslår därför att motion 2024:55 avslås, men med anledning av motionen och kyrkostyrelsens skrivelse bör förslaget till punkten 5 i uttalandet i stället lyda:

Svenska kyrkans rum ska präglas av rättvisa, inkludering, upprättelse och öppenhet. Detta innefattar både utrymme för öppna och respektfulla samtal, men också fysiska rum som ger trygghet och skydd.

Motion 2024:54

Utskottet håller med om vad som anges i motion 2024:54 om betydelsen av utbildning och folkbildning för deltagande och föreslår att motionen bifalls.

Uppsala den 4 oktober 2024

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Anton Härder, ordförande

Evelina Kaarme, sekreterare

Beslutande: Anton Härder, ordförande, Lina Dahm, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Sofia Rosenquist, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Birgit Kullingsjö, Kerstin Eskhult, Anna-Karin Westerlund, Peter Laufer, Britt Fält, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Olle Rydell, Cecilia Clausen, Bodil Wennerström, Karin Stierna, Jenny Delén, Rodney Engström, Gary Aelius, Margareta Carlsson, Lina Ahl, Elisabeth Lanner och Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Fredrik Modéus och Ulrica Fritzson har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

SK 2024:1

Jag reserverar mig mot uttalandet i kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6 förutom punkterna 6 d–e som är bra. De andra framstår mer ideologiska än kyrkliga.

Peter Laufer

Reservation 2

Vi reserverar oss mot utskottets beslut till förmån för bifall på motion 2024:41.

Boel Johansson, Stig Axelsson, Lena Arman

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2024:2y

Tematiskt kyrkomöte 2024 – Kyrkan i det offentliga rummet

Läronämndens yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6 Tematiskt kyrkomöte 2024 – Kyrkan i det offentliga rummet samt motionerna 2024:19, 2024:41, 2024:54 och 2024:55

Läronämnden konstaterar att Svenska kyrkans roll i det offentliga rummet behöver vara föremål för ständig teologisk reflektion. Därför välkomnar läronämnden de samtal om kyrkans kallelse i det offentliga rummet som kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6 inspirerar till.

Läronämnden finner att varken skrivelsens förslag till uttalande eller förslagen i motionerna 2024:19, 2024:41, 2024:54 och 2024:55 strider mot Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.

Uppsala den 30 augusti 2024

På läronämndens vägnar

Martin Modéus, ordförande

Maria Södling, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Martin Modéus, ordförande, biskop Karin Johannesson, biskop Marika Markovits, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Susanne Rappmann, biskop Sören Dalevi, biskop Eva Nordung Byström, biskop Åsa Nyström, biskop Erik Eckerdal, biskop Andreas Holmberg, Marta Axner Ims, Teresa Callewaert, Håkan Möller, Ninna Edgardh, Jesper Svartvik, Mikael Wanninge och Johannes Zeiler.

Kyrkomötet
Gudstjänstutskottets yttrande 2024:5y

Tematiskt kyrkomöte 2024 – Kyrkan i det offentliga rummet

Till samhälls- och kulturutskottet

Gudstjänstutskottets yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6 om det tematiska kyrkomötet, Kyrkan i det offentliga rummet.

Utskottet anser att det i grunden är ett bra dokument och är glad åt skrivelsen. Det är positivt att skrivelsen inleder med och tar sin utgångspunkt i skapelsen och Guds goda verk. När vi som kyrka erfar god vilja hos andra människor är det vårt uppdrag att möta detta och lyfta fram det goda. Det är att leva enligt ett skapelseteologiskt förhållningssätt. Utskottet understryker att luthersk tradition betonar att varje kristen har ett ansvar för att både gestalta och uttolka tron.

Utskottet vill särskilt lyfta fram gudstjänsten i det offentliga rummet. Utskottet noterar med tillfredsställelse att gudstjänstens betydelse tydligt lyfts fram på flera ställen i dokumentet Kyrkan i det offentliga rummet.

Utskottet understryker att kyrkan inte bara ska upptäcka tecken på hopp, utan också förmedla hopp. Utskottet påtalar samtidigt att frågorna om fred och klimat-rättvisa kunde ha varit tydligare i dokumentet.

Uppsala den 2 oktober 2024

På gudstjänstutskottets vägnar

Roger Olsson, ordförande

Dag Tuvelius, sekreterare

Beslutande: Roger Olsson, ordförande, Fredrik Eriksson, Fredrik Stiernstedt, Anna Rapakko, Lisa Tegby, Anders Roos, Torvald Johansson, Anders Åkerlund, Anna Lindgren, Sven Milltoft, Anna-Karin Åström, Ann-Charlotte Miller, Helén Lindbäck, Mattias Lundberg och Elise Solberg.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Hilde Klasson, Brigitta Nilsson, Sofija Lazic Pedersen, Knapp Anna Eriksson, Agne Arnesson, Annsofi Aurell, Anne Sörman, Kristina Hyse, Åsa Öckerman, Fredrik Sidenvall och Manilla Nordanstig.

Biskop Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Organisationsutskottets yttrande 2024:1y

Kyrkan i det offentliga rummet

Till samhälls- och kulturutskottet

Organisationsutskottets yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6 Tematiskt kyrkomöte 2024 – Kyrkan i det offentliga rummet

Organisationsutskottet har beretts tillfälle att, avseende för utskottet relevanta delar, yttra sig över det förslag till uttalande från kyrkomötet som presenteras i ovan nämnda skrivelse.

Organisationsutskottet vill inledningsvis framhålla att förslaget i huvudsak upplevs som väl genomtänkt och att det på ett bra sätt lyfter fram sådant som är centralt i en öppen och demokratisk folkkyrka. Utskottet konstaterar dock att uttalandet i huvudsak fokuserar på kyrkan som gemenskap och att det skulle kunna tilläggas ett tydligt ställningstagande för den enskilda religiösa människan i det offentliga rummet. Utskottet skulle gärna se att uttalandet tydligare ger röst åt den religiösa människan.

Utskottet har vidare resonerat kring formerna för kyrkomötets ställningstagande, om huruvida kyrkomötet måste göra ett uttalande, vem uttalandet är riktat till och vad tanken är att det ska leda till. Utskottet har härvid konstaterat att uttalandet i första hand vänder sig till kyrkan självt. Uttalandet beskriver det unika med Svenska kyrkans roll i civilsamhället och i det offentliga rummet. Utifrån denna beskrivning uppmanar uttalandet oss alla till engagemang; till att, idag och i morgon, modigt våga stå för att vi är just ett trossamfund i det mångkulturella samhället. Uttalandet utgör vidare Svenska kyrkans ”översättning” av studiedokumentet från Lutherska världsförbundet i vår öppna folkkyrkas kontext. Mot den bakgrunden är det utskottets uppfattning att uttalandet kommer att kunna användas i många olika delar av vår kyrka, som vägledning för fortsatt arbete och reflektion kring vad det innebär att vara kyrka i det offentliga rummet.

Uppsala den 2 oktober 2024

På organisationsutskottets vägnar

Louise Callenberg, ordförande

Fredrik Nilsson, sekreterare

Beslutande: Louise Callenberg, ordförande, Ulf Bjereld, Jenny Thor, Carl Johan Karlsson, Solveig Oskarsson, Per Lindberg, Victor Ramström, Anna-Karin Andersson, Elisabeth Kullenberg, Petter Nilsson, Mats Berglund, Carin Åblad Lundström, Irene Oskarsson, Olov Lindquist och Anette Nordgren.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Roberth Krantz, Peter Lundborg, Kristina Töyrä, Toivo Sjören, Eva-Lena Fungmark, Håkan Widepalm, Hanna Hesser Nordin,

Biskoparna Karin Johannesson och Marika Markovits har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig till förmån för att utskottet skulle ha lämnat yttrande i enlighet med följande.

Tematiska kyrkomöten medför klara organisatoriska och demokratiska risker i och med begränsande av motionsrätten. Särskilt med att avgränsa motionsrätten till ett område utanför svenska kyrkans kärna.

Organisationsutskottet ser gärna att Svenska kyrkan lyfter fokuset på människor i stället för grupper av människor.

Det är det mest pragmatiska förhållningssättet för att både möta och stötta medmänniskor i nöd.

Organisationsutskottet förstår att människor naturligt söker sig till tro. Samtidigt har Svenska kyrkan erfårit ett stort medlemstapp. Annat har kommit att ta större plats i olika forum. Viss destruktiva inslag har kommit att fylla det andliga hållrum som skapats. Däribland den religion som John McWhorther beskriver i sin bok *Woke racism*.

Analogt går det förstås att inkludera andra destruktiva rörelser med klar sekulär prägel. Rörelser där alla som tycker annorlunda än rörelsens extrem bedöms vara kättare – mot den gemensamma saken – och därmed ska straffas genom exkludering, uthängning eller annat.

Organisationsutskottet uttrycker oro för hur en fortsatt teologisk förskjutning från kristna till dessa samtidens sekulära ideal kommer påverka kulturen inom Svenska kyrkan.

Redan idag erfar organisationsutskottet att medlemmar upplever en stram åsiktskorridor inom Svenska kyrkan. En åsiktskorridor – en konsensuskultur – som får följer både i form av mer ansträngda möten mellan människor, likväl som får konsekvenser för organisationskulturen inom kyrkan.

Därtill lyfter organisationsutskottet att de ekonomiska och administrativa konsekvenser tematiskt kyrkomöte får, sker i en tid då stora delar av kyrkans verksamheter har stora behov av ekonomisk förstärkning.

Sammanfattningsvis ser organisationsutskottet allvarsamt på de följer tematiska kyrkomötet får för kyrkan, och vill också påtala att detta också får indirekta följer genom ett riskerat förtroende för Svenska kyrkans demokratiska struktur – vilket också påverkar organisationen i övrigt.

Med anledning av ovanstående styrker organisationsutskottet att samhälls- och kulturutskottets avslår skrivelsen i sin helhet.

Petter Nilsson

Angående fråga om yttrande från tillsyns- och uppdragsutskottet till samhälls- och kulturutskottet över kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6, Tematiskt kyrkomöte 2024 – Kyrkan i det offentliga rummet

Tillsyns- och uppdragsutskottet beslutar att avstå från att yttra sig över rubricerad skrivelse, detta mot bakgrund av tillsyns- och uppdragsutskottets ansvarsområde som det är beskrivet i kyrkomötets arbetsordning.

Onsdagen den 2 oktober 2024

Britt Björneke ordförande

Fredrik Selander sekreterare

Beslutande: Britt Björneke, ordförande, Camilla Persson, Roine Olsson, Birgitta Eliasson, Kicki Halldin, Markus Svensson, Niklas Grahn, Mattias Rosenquist, Sten Janson, Margareta Andersson, Margareta Nisser-Larsson, Ronnie Nilsson, Jonatan Hanson, James Sandstedt och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Helen Coughlin-Sjögren, Johannes Fransson, Stefan Linderås, Veronica Pålsson, Kicki Lidén, Benny Ahreemark Persson, Jimmy Dahllöf, Ulf Wester, Linda Sjöo och Hans Weichbrodt.

Biskop Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Ekonomiutskottets yttrande 2024:1y

Tematiskt kyrkomötet 2024 – Kyrkan i det offentliga rummet

Till samhälls- och kulturutskottet

Ekonomiutskottets yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6 Tematiskt kyrkomöte – Kyrkan i det offentliga rummet.

Ekonomiutskottet anser övergripande att skrivelsen är bra. Ur sitt perspektiv vill utskottet understryka betydelsen av att Svenska kyrkan är synlig i det offentliga rummet, utifrån att människor därigenom får upp ögonen för kyrkan och kan komma att bli tillhöriga. För att Svenska kyrkan ska vara med och bygga samhället behöver kyrkan finnas ”lokalt och överallt”, vilket också är en ekonomisk aspekt.

Utskottet efterlyser dock en tydligare mottagare för uttalandet i skrivelsen. Den frågan vill ekonomiutskottet sända vidare till samhälls- och kulturutskottet. För många är det som sägs i skrivelsen bekant, men olika mottagare kan nog uppfatta det på olika sätt. Enligt ekonomiutskottet kan skrivelsen kategoriseras som ett svar från Svenska kyrkan på Lutherska världsförbundets skrift *Kyrkan i det offentliga rummet*. Genom detta arbete visar Svenska kyrkan vilken vikt som läggs vid frågan om kyrkan i det offentliga rummet. Med detta synsätt kan skrivelsen antas vara för intern användning i stora delar. Ekonomiutskottet ser gärna att det uppmärksammas i processen framöver hur skrivelsen kan användas.

Ekonomiutskottet vill även understryka vikten av att det framgår att Svenska kyrkan och den som är kristen är en del av samhället, inte utanför det.

Även om kyrkans grundläggande uppgift tas upp i skrivelsen, anser ekonomiutskottet att den även kan framgå av uttalandet som en sammanfattning av vad kyrkans närvaro i det offentliga rummet syftar till.

Uppsala den 3 oktober 2024

På ekonomiutskottets vägnar

Cecilia Rogne, ordförande

Evelina Kaarme, sekreterare

Beslutande: Rebecca Hägg, ordförande, Inger Wahlman, Birger Wernersson, Pernilla Edman, Marie Wojidkow, Johanna Palmér, Cecilia Rogne, Magnus Ek, Bengt Kjellgren, Per Carlberg, Anders Lundberg, Jenny Nilsson, Leif Nordlander, Marcus Romedahl och Åke Marcusson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Annika Nyman, Christina Södling, Fredrik Schandorff, Lars Jakobsson, David Liljedal, Suzanne Fredborg, Gunilla Eldebro, Agneta Ahlblom, Cecilia Gyllenberg Bergfasth och Bertil Olsson.

Biskop Johan Dalman har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Ekumenikuskottets yttrande 2024:1y

Tematiskt kyrkomöte 2024 – Kyrkan i det offentliga rummet

Till samhälls- och kulturutskottet

Ekumenikuskottets yttrande över Tematiskt kyrkomöte 2024 – Kyrkan i det offentliga rummet.

Ekumenikuskottet tackar för möjligheten att yttra sig över rubricerade skrivelse och vill framföra följande med anledning av den.

Med tanke på Svenska kyrkans evangelisk-lutherska identitet och med tanke på att årets kyrkomötestema *Kyrkan i det offentliga rummet* utgår från en skrift från Lutherska världsförbundet kan det tyckas begripligt att fokusera på Svenska kyrkan. Utskottet vill dock påminna om att på de flesta platser i Sverige finns flera kyrkor och samfund närvarande. I detta avseende är ekumeniska närmanden en förutsättning för gemensamt vittnesbörd och handlande sådant att människor i allmänhet kan uppfatta en samlad kristenhet.

I lokalsamhället är Svenska kyrkans församlingar en del av civilsamhället och spelar på så sätt en roll i det offentliga rummet. Tillsammans med andra bygger Svenska kyrkans församlingar en nödvändig gemenskap och även motståndskraft mot olika kriser och icke-demokratiska strömningar. Att tillsammans med andra samfund (ekumeniskt) och troende av andra religioner (interreligiöst) göra detta kommer att bli allt viktigare i framtiden.

I detta sammanhang vill Ekumenikuskottet också lyfta vikten av Svenska kyrkans arbete tillsammans med judar och muslimer i Sverige för att motverka den ökade antisemitismen och islamofobin i Sverige.

Vad gäller den globala ekumeniken är Svenska kyrkans relation till andra kyrkor runt om i världen viktig i sig och nödvändig bland annat för vår egen självförståelse. Av den anledningen är utvecklandet av relationerna till Kyrkornas världsråd, Lutherska världsförbundet, ACT-alliansen och Europeiska kyrkokonferensen samt kyrkorelationer på stifts- och församlingsnivå viktiga.

I arbete mot klimatförändringar, arbete mot det försämrade säkerhetsläget, humanitära insatser, demokratifremjande arbete, jämlikhetsarbete och arbete för existentiell hälsa har dock inte kyrkorna – inte ens tillsammans – monopol på konstruktiva insatser. Kyrkorna behöver där verka inte bara ekumeniskt utan också interreligiöst, sida vid sida med alla människor av god vilja, oberoende av tro eller avsaknad av tro.

Uppsala den 2 oktober 2024

På ekumenikuskottets vägnar

Katarina Glas, ordförande

Jakob Sundmark, sekreterare

Beslutande: Katarina Glas, ordförande, Klas Corbelius, Ulla Löfven, Sofie Halvarsson, Edvina Palmcrantz, Peter Weiderud, Celina Falk, Eva-Maria Munck, Åsa Felix Everbrand, Gudrun Wängelin Lernskog, Madelaine Erlandsson Starwing, Jan-Åke Isaksson, Marja Hillerström, Håkan Sunnliden och Agneta Granström

SK 2024:1
Bilaga 6

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Peder Granath, Yvonne Stålnacke, Lars G Linder, David Berggren, Ulla Birgersdotter, Johan Linnman, Josefine Carlsén, Jonatan Glader, Johan Hjertén, Per Hanö, Birgitta Axelsson Edström, Margareta Karlsson, Fredrik Wallén och Ann-Marie Strömberg (adjungerad).

Biskoparna Sören Dalevi och Erik Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets yttrande 2024:2y

Tematiskt kyrkomöte 2024 – Kyrkan i det offentliga rummet

Till samhälls och kulturutskottet

Kyrkolivsutskottets yttrande över KsSkr 2024:6 Tematiskt kyrkomöte 2024 – Kyrkan i det offentliga rummet.

Utskottet har tagit del av skrivelsen och vill göra ett tillägg i sista stycket under rubriken ”Upptäcka tecken på hopp” på sidan 21. Tillägget vill uppmärksamma Svenska Kyrkans Unga som Svenska kyrkans barn- och ungdomsorganisation och deras viktiga roll som verksamma inom församlingsorganisationen men de verkar också utanför den, vilket kan vara viktigt, till exempel bland unga vuxna som har en svagare församlingskopp-ling. Tillägget med medföljande ändringar är kursiverat:

Nuvarande lydelse:

Dessa metoder, exempelvis Meningen med mig, stödjer ungdomar att hantera livets utmaningar och syftar till att ge en känsla av sammanhang och mening.

Församlingarnas ungdomsarbete är viktiga arenor både för existentiella samtal och gemenskap. Församlingarna spelar därför en viktig roll för unga människors delaktighet, gemenskap och egenmakt.

Föreslagen lydelse:

Dessa metoder, exempelvis Meningen med mig, stödjer ungdomar att hantera livets utmaningar och syftar till att ge en känsla av sammanhang och mening.

Svenska Kyrkans Unga är en viktig samlingspunkt för barn och ungdomar och är en viktig arena tillsammans med församlingarnas övriga ungdomsarbete både för existentiella samtal och gemenskap. Dessa arenor spelar därför en viktig roll för unga människors delaktighet, gemenskap och egenmakt.

Uppsala den 2 oktober 2024

På kyrkolivsutskottets vägnar

Sara Waldenfors, ordförande

Sigurdur Hafthorsson, sekreterare

Beslutande: Sara Waldenfors, ordförande, Erik Vikström, Ann-Sofie Karlsson Ågren, David Svensk, Linda Isberg, Johannes Imberg, Kjell Kallenberg, Sören Olsson, Nina Wahlin, Mats Ershammar, Mikael Sandén, Vicktoria Bagi, Karin Janfalk, Iris Denstedt-Stigzelius och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Anna Lundberg, Agneta Iveyr, Rolf Ekström, Lena Sjöberg, Marie Rydén Davoust, Kenneth B Ferm, Birgitta Johansson Huuva,

Tomas Fors, Magnus Hedin, Jonas Larsson, Monica Johansson, Lisa Gerenmark,
Kerstin Sidenvall Karlgren och Terence Hong slo.

SK 2024:1
Bilaga 7

Biskoparna Åsa Nyström och Teresia Derlén har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Förvaltarekapsutskottets yttrande 2024:1y

Tematiskt kyrkomöte 2024 – Kyrkan i det offentliga rummet

Till samhälls- och kulturutskottet

Förvaltarekapsutskottets yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6

Skrivelsen beskriver hur Svenska kyrkan bidrar till det offentliga rummet både genom att tillhandahålla rum och att engagera sig i det som händer i det offentliga rummet.

Förvaltarekapsutskottet är medvetet om att förändringar, som kyrkan har att anpassa sig till, påverkar förutsättningarna för att hålla kyrkans rum öppna, tillgängliga och trygga. Hit hör sådant som en ökad osäkerhet, förvärrad hotbild, höjd beredskap och minskande ekonomiska resurser. Men det är värdefullt att, på det sätt som uttalandet gör, betona vikten av att församlingarna trots utmaningarna strävar efter att bidra med att göra sina rum till delar av ett väl fungerande offentligt rum. Strävan bör fortsatt vara att kyrkans rum görs tillgängliga för alla och kan erbjuda trygghet och skydd, även om detta blir utmanande. Detta med insikt om att det inte kan uppnås överallt och hela tiden. Den fysiska tryggheten kompletteras och förstärks av den trygghet som skapas genom en inkluderande och öppen gemenskap som Svenska kyrkan är en del av.

Utskottet har diskuterat förslaget till kyrkomötesuttalande och vill påtala följande:

Apropå uttalandets andra och fjärde punkt är det viktigt att inte glömma att även språket kan användas för att skapa tillgänglighet. Det är viktigt att Svenska kyrkan som aktör i det offentliga rummet strävar efter att använda och kommunicera med ett språk som upplevs tillgängligt och inkluderande.

Apropå uttalandets femte punkt ser utskottet att det kan uppfattas som begränsande att bara ”utgå från de demokratiska fri- och rättigheterna”. Snarare ser utskottet att utgångspunkten borde vara ”de mänskliga och demokratiska rättigheterna”.

Uppsala den 2 oktober 2024

På förvaltarekapsutskottets vägnar

Gunilla Franzén, ordförande

David Axelson-Fisk, sekreterare

Beslutande: Claes Block, ordförande, Isak Öhrlund, Anna-Karin Bengtsdotter, Peter Roslund, Susanne Stenlund, Leif Grip, Anne Olofsson, Jörgen Åkesson, Gunilla Franzén ordförande, Anneli Kihlstrand, Georg Lagerberg, Anders Skogberg, Helena Inghammar, Lena Östholm Munkberg och Karl-Gunnar Svensson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Mikael Sjölund, Katarina Lövgren, Anna-Carin Gabelic, Anders Brunnstedt, Tomas Jansson, Ellionor Moberg, Paul Höglund, Carin Jakobsson, Anders Bromée, Göran Forsén, Ingvar Jonsson, Leif Gustavsson, Lisa Wallenstein och Marie Buhr.

Biskop Mikael Mogren har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2024:2

Kyrkans deltagande vid sekulära evenemang

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2024:3. Bakgrunden till motionen är en önskan om att kyrkomötet beslutar att ge kyrkostyrelsen uppdrag att verka för att Svenska kyrkan i större utsträckning deltar i samhällets sekulära evenemang.

Utskottet instämmer i att det är bra om Svenska kyrkans syns mer i samhället, men påminner om att det är församlingarnas ansvar att själva styra sin verksamhet utifrån de behov och möjligheter som finns lokalt. Frågan bör därför inte bli ett ärende för kyrkostyrelsen. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:3.

Motionens förslag

Motion 2024:3 av Gary Aelius m.fl., Kyrkans deltagande vid sekulära evenemang

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att verka för att Svenska kyrkan i större utsträckning deltar i samhällets sekulära evenemang.

Bakgrund

Grunden i Svenska kyrkans organisation är församlingarna. De drygt 1 300 lokala församlingarna täcker tillsammans hela landet. Deras grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Församlingen har, enligt 2 kap. 1 § kyrkoordningen, ansvar för den kyrkliga verksamheten för alla som vistas i församlingen.

I församlingarnas verksamhet möter Svenska kyrkan medlemmar och allmänhet. Församlingarna är egna juridiska enheter och bestämmer därför själva vilken verksamhet som är aktuell att satsa på utifrån de möjligheter som finns lokalt.

Några exempel på församlingars aktiviteter utanför kyrkans egna lokaler är samarbeten med ungdomsidrott och andra kommunala satsningar, uppsökande verksamhet i skola, förskola och fritids, närvaro i köpcenter och på andra platser i samhället som universitet, sjukhus, inom kriminalvården, försvaret och hembesök.

Statistik visar att antalet diakonala hembesök minskat något de senaste åren medan besöken på institutioner ökat något. Även den uppsökande verksamheten inom kommunal skola, förskola och fritids har ökat de senaste åren.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:3.

I utskottet finns en samstämmighet när det gäller vikten av Svenska kyrkans synlighet i samhället, men också vad gäller var ansvaret ligger. Det är församlingarnas ansvar att själva styra sin verksamhet utifrån de behov och möjligheter som finns lokalt. Många initiativ tas också redan lokalt genom deltagande i till exempel marknader och andra lokala evenemang. Det är även vanligt att pastorat och församlingar idag har ett mer långsiktigt samarbete med kommun, skola och andra lokala aktörer. Frågan behöver hanteras på församlingsnivå och bör inte bli ett ärende för kyrkostyrelsen. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet beslutar om avslag på motionen.

Uppsala den 3 oktober 2024

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Ragna Tamsen, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Lina Dahm, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Birgit Kullingsjö, Kerstin Eskhult, Anna-Karin Westerlund, Peter Laufer, Britt Fält, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Olle Rydell, Cecilia Clausen, Bodil Wennerström, Karin Stierna, Jenny Delén, Rodney Engström, Gary Aelius, Margareta Carlsson, Lina Ahl, Elisabeth Lanner och Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Fredrik Modéus och Ulrica Fritzson har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2024:3

Nationell strategi för samarbete inom folkbildning

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2024:5, Nationell strategi för samarbete inom folkbildning. Motionen föreslår att kyrkomötet beslutar uppdra åt kyrkostyrelsen att utforma en nationell strategi i syfte att stärka samverkan mellan Svenska kyrkan och Sensus. Utskottet finner att Svenska kyrkan är medlem i Sensus och att samarbete i första hand sker lokalt och i stiftet. Utskottet noterar att studieförbunden står i ett läge med minskade statsbidrag och att Svenska kyrkan genom sitt medlemskap i Sensus redan uppfyller motionärens önskemål om stöd och samverkan.

Utskottet föreslår att kyrkomötet avslår motionen.

Till betänkandet finns två reservationer och två särskilda meningar.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:5.

Motionens förslag

Motion 2024:5 av Birgitta Axelsson m.fl. Nationell strategi för samarbete inom folkbildning

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att utforma en nationell strategi med syftet att stärka samverkan mellan Svenska kyrkan och Sensus.

Bakgrund

Sensus studieförbund är ett av Sveriges nio studieförbund. Det bildades 2002 genom en sammanslagning av KFUK-KFUM:s studieförbund och Sveriges Kyrkliga Studieförbund (SKS). År 2004 anslöt sig även Tjänstemännens bildningsverksamhet (TBV). I dag har Sensus studieförbund nationellt 31 medlemmar. Bland annat Bröstcancerförbundet, Credo, EFS, Individuell Människohjälp, Föreningen Svenska kyrkans anställda i Sjukhuskyrkan, Kvinnor för mission, Kyrkomusikernas Riksförbund, Kyrkans Akademikerförbund, Mandeiska trossamfundet i Sverige och Finland, Riksförbundet EKHO. Ytterligare medlemmar är Scouterna, Spädbarnsfonden, Svenska Kyrkans Unga, Svenska Lottakåren, Svenska Muslimer för fred och rättvisa, Sveriges Kyrkosångförbund samt Trossamfundet Svenska kyrkan.

Sensus leds av en förbundsstyrelse och verksamhetsinriktningen beslutas av medlemsorganisationerna. Studieförbundet fokuserar på områden som kultur, relatio-

ner, livsfrågor, rättighetsfrågor och hållbarhetsfrågor. Arbetet bedrivs genom studiecirklar, kulturprogram och annat folkbildningsarbete tillsammans med Sensus medlemsorganisationer, samarbetsparter och deltagare.

Svenska kyrkans engagemang

Undervisning är en del församlingens grundläggande uppgift, som främjas av stiftet som stöds av den nationella nivån. Denna undervisning sker ofta i samverkan med studieförbundet Sensus och andra aktörer.

Det finns i dag ingen nationell undersökning om stifts och församlingars attityd och kunskap om Sensus studieförbund, men nationellt finns ett engagemang bland annat genom representation i Sensus styrelse.

Svenska kyrkan samverkar med Sensus inom flera områden såsom körer och konserter, diakonala insatser, samtals- och studiegrupper samt utbildning för förtroendevalda. Det finns diplomeringskurser inom bland annat förändringsledning och personalledare för Svenska kyrkan. Ett annat exempel är studiecirklar som baseras på boken *Tillsammans är vi Svenska kyrkan*, som uppmuntrar medarbetare att utveckla sina kunskaper om Svenska kyrkan och dess värdegrund. Naturens rättigheter är ett studiematerial framtaget av Svenska kyrkan och Sensus. Materialet syftar till att skapa samtal och reflektion kring klimat och natur. Vidare samverkar Svenska kyrkan med Sensus i arbetet med barnkonsekvensanalyser. Svenska kyrkan använder även Regnbågsnyckeln som ägs bland annat av Sensus.

Folkbildningens förutsättningar påverkas av regeringens förslag

Riksrevisionen granskade 2022 statsbidragen till studieförbunden i Sverige, *Statsbidraget till studieförbunden – kontroll och uppföljning* (RiR 2022:20). Riksrevisionens rapport visade på stora brister i alla led av systemet och kräver omfattande utveckling av kontrollen. Med anledning av rapporten har Utredningen *Styrning och uppföljning av folkbildningen – vägval inför framtiden* (U 2022:01) tagits fram. Utredningen redovisades den 14 juni 2024 och föreslår bland annat att målen för folkbildningspolitiken och statens stöd ska uppdateras. Vidare föreslås en ny modell för fördelning av statsbidrag och att det ska ske en stärkt kontroll av statsbidragen. Samtidigt betonas betydelsen av folkbildningens frihet och principen om armlängds avstånd till politiken, särskilt med stöd i synsättet att folkbildningen skapar forum för den fria åsiktsbildning som utgör en av demokratins grundvalar och därför behöver skyddas från direkt politiskt inflytande.

Som ett av de statsbidragsberättigade studieförbunden kommer Sensus att beröras av de förslag som utredningen lämnar. Samtidigt finns förslag på neddragningar av statsbidragen enligt budgetpropositionen 2024. Anslagen till studieförbunden minskas stegvis med 250 miljoner kronor 2024, 350 miljoner 2025 och från och med 2026 med 500 miljoner.

Behandling i tidigare kyrkomöten

Under 2017 års kyrkomöte behandlades motion 2017:25 Folkbildning i utlandsförsamlingarna. Motionen behandlade frågan om att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsammans med Sensus begära av Folkbildningsrådet att folkbildningsverksamhet i ”Svenska kyrkans lokaler” i utlandet jämställs med folkbildningsverksamhet i Sverige. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets betänkande EE 2017 att avslå motion 2017:25.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:5.

Utskottet instämmer i vikten av bildning och utbildning, och konstaterar att Svenska kyrkan är medlem i Sensus. Svenska kyrkan samarbetar i församlingar och stift med Sensus inom områden som musik, diakoni och existentiell hälsa. Utskottet noterar att studieförbunden står i ett läge med minskade statsbidrag och att Svenska kyrkan genom sitt medlemskap i Sensus redan uppfyller motionärens önskemål.

Samtidigt är frågan om utbildning och bildning bredare då det utöver Sensus i stift och församlingar redan finns samverkan med folkhögskolor och andra studieförbund.

Utskottet understryker att samarbetet med Sensus inte är en fråga för nationell nivå utan att arbetet med samverkan ligger hos stift och församlingar.

Utskottet föreslår att kyrkomötet avslår motionen.

Uppsala den 3 oktober 2024

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenqvist, ordförande

Magdalena Widmark, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenqvist, ordförande, Anton Härder, Lina Dahm, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Birgit Kullingsjö, Kerstin Eskhult, Anna-Karin Westerlund, Peter Laufer, Britt Fält, Tomas Rosenlundh, Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Olle Rydell, Cecilia Clausen, Mattias Benke, Bodil Wennerström, Karin Stierna, Jenny Delén, Rodney Engström, Gary Aelius, Margareta Carlsson, Lina Ahl, Elisabeth Lanner, Marja Sandin-Wester-

Biskop Fredrik Modéus och biskop Ulrica Fritzon har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Jag reserverar mig mot beslutet att avslå motion nummer fem till förmån för ett bifall. Svenska kyrkan är en stor, ansvarig och inflytelserik medlemsorganisation och skulle göra skillnad om man tar tillvara på möjligheten att stärka samverkansformerna mellan Svenska kyrkan och Sensus.

Idag genomgår studieförbunden drastiska förändringar genom att statsbidragen minskar och bara det är skäl till att man utformar en nationell strategi på nationell nivå för att stärka samverkan. Jag är medveten om att samverkan utvecklas bäst lokalt, men eftersom Svenska kyrkan är denna stora inflytelserika medlem, så vore det till stort gagn att ta initiativet till en nationell strategi.

Tomas Rosenlundh

Reservation 2

Vi reserverar oss mot beslutet att avslå motion 2024:5, Nationell strategi för samarbete inom folkbildning, till förmån för eget förslag att bifalla motionen.

Anton Härder, Lina Dahm, Roger Sjöberg och Katarina Hofling

Särskild mening 1

Vi lämnar särskild mening till förmån för bifall på motion 2024:5.

Lina Ahl och Margareta Carlsson

Särskild mening 2

Vi vill lämna särskild mening mot beslutet att avslå motion 2024:5, Nationell strategi för samarbete inom folkbildning, till förmån för eget förslag att bifalla motionen.

Olle Rydell, Cecilia Clausen, Mattias Benke, Bodil Wennerström

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2024:4

Kriget mot Ukraina

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2024:6 Kriget mot Ukraina. Motionen föreslår bland annat att kyrkostyrelsen ska ordna öppna samtalsforum om kyrkans arbete med att hjälpa människor som har påverkats av Ukrainakriget och tillse att Svenska kyrkan årligen ger stöd till Ukraina och uppmärksammar det ryska anfallskriget.

Utskottet anser att detta inte är ett uppdrag för nationell nivå, att mycket stöd redan ges till ukrainare och att kyrkans egen kalender inte bör byggas ut med nya minnesdagar. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Utskottet föreslår kyrkomötet att avslå motionen 2024:6.

Motionens förslag

Motion 2024:6 av Per Hanö m.fl., Kriget mot Ukraina

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att

- ordna öppna samtalsforum om kyrkans arbete i att hjälpa människor som har påverkats av Ukrainakriget och hur Svenska kyrkans del av civilsamhällets kan utvecklas,
- tillse att Svenska kyrkan årligen ger stöd till Ukraina och uppmärksammar det ryska anfallskriget mot Ukraina den 24 februari 2022 och 24 augusti – Ukrainas nationaldag.

Bakgrund

Svenska kyrkan är en aktör i civilsamhället

Svenska kyrkan är en självklar aktör i civilsamhället, som för fram det kristna kärleksbudskapet och vill sprida hopp till människor. Kyrkan bjuder in till gudstjänst och stöttar människor genom sin diakoni. Svenska kyrkan uppmärksammas också regelbundet för sitt arbete med krishantering och krisstöd.

Behoven på det lokala planet styr

Varje församling och pastorat arbetar självständigt och möter behov på det lokala planet. Det finns alltid ett erbjudande om enskilt samtalsstöd till människor i behov av samtalsstöd.

I många församlingar är stöd till flyktingar – oavsett vilket land de kommer från – en viktig del av diakonin. Förutom samtalsstöd kan diakonin ta sig uttryck i till exempel språkkaféer, samtalsgrupper, stöd med basala behov såsom mat, kläder och hygien samt stöd i kontakter med myndigheter.

Som en av aktörerna i det civila samhället för Svenska kyrkan också dialog och samverkar med andra organisationer, myndigheter och samhällsaktörer. Det sker på alla plan – nationellt, lokalt och regionalt.

Stöd utomlands

Svenska kyrkan stöttar inte bara människor som flytt till Sverige från ett land i krig, utan också människor som lever i krigsdrabbade länder. I Ukraina bistår Svenska kyrkan med humanitärt stöd genom Act Svenska kyrkans partner på plats. Och Svenska kyrkan har tidigare bistått ukrainare som flytt till Polen, Rumänien och Ungern med humanitärt stöd genom Act Svenska kyrkans partner på plats.

Rikskollekter tas upp i Svenska kyrkans alla församlingar några gånger varje månad. Rikskollekten går till samma ändamål, samma dag i hela landet. Det är kyrkostyrelsen som beslutar om ändamål.

Under 2024 går 13 av rikskollekterna till Act Svenska kyrkans arbete. Inför gudstjänsten delas ett underlag med de medverkande, så att de kan informera församlingen om hur pengarna används. Underlaget lyfter olika exempel från verksamheterna. Under julkampanjen 2024 ska till exempel fokus ligga på Svenska kyrkans fredsarbete, där Ukraina blir ett av de exempel som lyfts fram. Under fasteperioden ska fokus vara på det humanitära arbetet och även där kan verksamhet i Ukraina bli ett av exemplet.

Svenska kyrkans röst i medierna

Representanter från Svenska kyrkan medverkar ofta i intervjuer och gör kyrkan hörd i en mångfald av medier och kanaler. Svenska kyrkan tar också egna initiativ. Den 23 november 2023 hölls till exempel en nationell fredsgudstjänst i Uppsala domkyrka som också sändes digitalt. Förutom allmänheten, deltog och medverkade gäster från andra kyrkor, samfund och från riksdagen.

Tidigare motioner

En tidigare motion har berört Ukraina: Stöd den ortodoxa kyrkan i Ukraina, 2022:46. Motionären förslag kyrkomötet att besluta att uttala sitt stöd för den ortodoxa kyrkan i Ukraina. Ekumenikutskottet ansåg då att det var svårt att uttala sig för en enda ortodox kyrka i Ukraina, då landet har flera ortodoxa kyrkor. Utskottet betonade också det viktiga arbete som Act Svenska kyrkan stödjer i Ukraina tillsammans i ACT-alliansen. Utskottet föreslog kyrkomötet att avslå motionen och kyrkomötet biföll utskottets förslag.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:6.

Utskottet anser att stöd till ukrainare är viktigt och många församlingar öppnade dörrarna för dem direkt efter Rysslands invasion. Även därefter har församlingarna fortsatt stötta ukrainare och flyktingar från andra länder. Utskottet uttrycker att detta ingår i församlingens arbete och därmed behövs inget uppdrag åt kyrkostyrelsen. Människor i Ukraina får dessutom stöd genom Act Svenska kyrkan.

Vidare har Svenska kyrkan under kyrkoåret många helgdagar att uppmärksamma och bör inte därtill lägga nya minnesdagar, även om de är behjärtansvärda. När andra samhällsaktörer bjuder in till lokala evenemang för att uppmärksamma sådana dagar ges dock goda tillfällen för församlingar att delta och vara kyrka i det offentliga rummet.

Uppsala den 3 oktober 2024

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Anna Yngvesson, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Lina Dahm, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Birgit Kullingsjö, Kerstin Eskhult, Anna-Karin Westerlund, Peter Laufer, Britt Fält, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Olle Rydell, Cecilia Clausen, Mattias Benke, Bodil Wennerström, Karin Stierna, Jenny Delén, Rodney Engström, Gary Aelius, Margareta Carlsson, Lina Ahl, Elisabeth Lanner och Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Fredrik Modéus och Ulrica Fritzon har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2024:5

Svenska kyrkan och Stadsmissionen

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2024:7 om Svenska kyrkan och Stadsmissionen som föreslår att kyrkostyrelsen återkommer till kyrkomötet med förslag på hur Svenska kyrkan och stadsmissionernas relation kan uppmärksammas med anledning av att det 2026 var 200 år sedan den första stadsmissionen bildades. Utskottet finner att stadsmissionerna har en viktig och angelägen verksamhet, men att samarbetet med stadsmissionerna sker lokalt och att detta därmed inte är en fråga för den nationella nivån. Därför föreslår utskottet att motionen avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:7.

Motionens förslag

Motion 2024:7 av Marcus Romedahl Svenska kyrkan och Stadsmissionen

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag på hur Svenska kyrkan och stadsmissionernas relation kan uppmärksammas med anledning av att det 2026 var 200 år sedan den första stadsmissionen bildades.

Bakgrund

Stadsmissionen

Den första stadsmissionen, Glasgow City Mission, grundades 1826 och i Sverige grundades Stockholms Stadsmission 1853. 1952 Grundades Göteborgs stadsmission som har firat sitt 70-årsjubiléum. Enligt Stockholms Stadsmissions historieskrivning finns rötter i den kristna tron genom att grundarna av Stockholms Stadsmission ville ta den kristna tron i praktisk handling.

Sveriges stadsmissioner beskriver sig i dag som en idéburen konfessionslös aktör i civilsamhället som också utför arbete i samverkan med andra organisationer, företag, offentliga myndigheter och församlingar. En stadsmission är en fristående, lokalt eller regionalt baserad, juridiskt självständig organisation i formen av en ideell förening eller stiftelse.

Varje lokal Stadsmission finansieras genom gåvor, offentliga eller andra bidrag, sålda varor och tjänster. Huvudpartners till Sveriges stadsmissioner är Svenska Postkodlotteriet, Pågen, Fastighetsbyrån, Egmont Fonden samt Neobo¹.

Den nationella nivån står i dialog med Sveriges stadsmissioner inom olika områden såsom diakoni och migration. Svenska kyrkans engagemang i de lokala stadsmissionerna framgår med olika grad av tydlighet på deras respektive webbplatser. I Stadsmissionen Sörmland är Svenska kyrkan Eskilstuna en av flera huvudpartner, av verksamhetsberättelsen framgår att delar av verksamheten sker på uppdrag av Eskilstuna pastorat och Nyköpings församling genom så kallat huvudmannaskap. I Göteborg, Västerås och Örebro beskrivs också Svenska kyrkan som en av flera huvudmän.

I Stadsmissionen Uppsalas verksamhetsrapport framgår att 310 tusen kronor i insamlade medel kom från kyrkliga organisationer som exempelvis Svenska kyrkan i Uppsala stift, pastorat, församlingar, diakonikretsar och syföreningar. I Umeå framgår på webbplatsen vilka församlingar som är medlemmar i Umeå stadsmission. I Stadsmissionen Kalmar, Stockholm, Östergötland, Skåne finns inte Svenska kyrkan omnämnd bland partner eller huvudpartner.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:7.

Utskottet vill först lyfta fram det viktiga arbete som stadsmissionerna bedriver i Sverige. Utskottet konstaterar emellertid att samarbetet mellan Svenska kyrkans församlingar och de lokala stadsmissionerna ser olika ut och att dessa har kommit till vid olika tidpunkter. Utskottet vill gärna uppmuntra att man lokalt högtidlighåller dessa samarbeten, men ser inte att detta är en fråga för den nationella nivån.

Utskottet föreslår därför att avslå motionen med hänvisning till att det arbete som efterfrågas är en fråga för de församlingar som samarbetar med den lokala stadsmissionen.

Uppsala den 3 oktober 2024

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Anton Härder ordförande

Magdalena Widmark, sekreterare

Beslutande: Anton Härder, ordförande, Sofia Rosenquist, Lina Dahm, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Birgit Kullingsjö, Kerstin Eskhult, Anna-Karin Westerlund, Peter Laufer, Britt Fält, Tomas Rosenlundh, Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Olle Rydell, Cecilia Clausen, Mattias Benke, Bodil Wennerström, Karin Stierna, Jenny Delén, Rodney Engström, Gary Aelius, Margareta Carlsson, Lina Ahl, Elisabeth Lanner, Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Fredrik Modéus och Ulrica Fritzon har deltagit i utskottets överläggningar.

¹ <https://sverigesstadsmissioner.se/om-oss/vad-ar-en-stadsmission/240924>

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2024:6

Beredskapsdag och samverkansforum om beredskap

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motionerna 2024:9 Svenska kyrkans beredskapsdag och 2024:10 Svenska kyrkans samverkansforum. Motionerna föreslår att kyrkostyrelsen dels ska uppmana församlingarna att anordna en årlig informationsdag om sitt arbete med civil beredskap, dels arrangera ett digitalt, offentligt samverkansforum där Svenska kyrkan, Försvarsmakten och MSB diskuterar samverkansformer.

Utskottet föreslår kyrkomötet att avslå motion 2024:9 eftersom det är upp till varje församling att medverka vid eller anordna en informationsdag. Vidare föreslår utskottet kyrkomötet att avslå motion 2024:10 om ett offentligt digitalt samverkansforum, då det vore olämpligt ur säkerhetssynpunkt.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2024:9,
2. avslå motion 2024:10.

Motionernas förslag

Motion 2024:9 av Ronnie Nilsson m.fl., Svenska kyrkans beredskapsdag

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att uppmana kontrakten/pastoraten/församlingarna att årligen anordna en informationsdag för allmänheten om hur de arbetar med civil beredskap inom sitt ansvarsområde.

Motion 2024:10 av Ronnie Nilsson och Daniel Engström, Svenska kyrkans samverkansforum

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att arrangera ett digitalt samverkansforum mellan Svenska kyrkan, Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap för offentligt deltagande, där man diskuterar samverkansformer mellan dessa och kyrkan som aktör i det civila försvaret.

Bakgrund

Totalförsvaret är den verksamhet som går ut på att förbereda Sverige för krig. Totalförsvaret består av militärt försvar och civilt försvar. Svenska kyrkan har länge varit en del av totalförsvaret.

Fram till den förändrade relationen mellan kyrkan och staten år 2000 var Svenska kyrkan en myndighet, och hade därmed samma skyldigheter som de svenska myndigheter som ingår i totalförsvaret idag har.

Efter år 2000 har Svenska kyrkan fortsatt två lagreglerade ansvarsområden som omfattas av totalförsvaret:

- ◆ begravningsverksamheten
- ◆ vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena.

Utöver dessa ansvarsområden ligger tyngdpunkten i Svenska kyrkans beredskapsplanering på att även i kris och höjd beredskap klara av att genomföra den grundläggande uppgiften, det vill säga fira gudstjänst och bedriva undervisning, samt utöva diakoni och mission.

Uppdraget beskrivs i kyrkoordningen

Enligt kyrkoordningen (2 kap. 11 §, 6 kap. 5 §, 7 kap. 10 §, 12 kap. 2 §) ska nationell nivå, stift, församling och pastorat vidta de beredskapsförberedelser som behövs för verksamheten under kris och höjd beredskap. I arbetet stöttar stiftet pastorat och församlingar och den nationella nivån stöttar stiftet.

Beredskapsförberedelserna ser i praktiken olika ut för stift, församling och pastorat, men de kan också skilja sig åt mellan till exempel en innerstadsförsamling och en landsortsförsamling.

Svenska kyrkans förmåga stärks

År 2021 beslutade kyrkostyrelsen (KS 2020-1091) att initiera ett systematiskt utvecklingsarbete under åren 2021–2025, för att stärka Svenska kyrkans förmåga i krisberedskap och civilt försvar. Bland annat inrättades 2023 en särskild enhet för civil beredskap på kyrkokansliet.

Församlingar och pastorat kan informera allmänheten

Församlingar och pastorat ska säkerställa att de står redo att upprätthålla sina verksamheter även i händelse av kris och höjd beredskap. Det innebär att de ska bygga upp en organisation som förmår hantera alla slags kriser. Det handlar alltså inte om förberedelser för specifika scenarier som kan tänkas uppstå.

Då stift, församlingar och pastorat är självständiga enheter kan de besluta om huruvida och hur de ska informera allmänheten. Flera av Svenska kyrkans församlingar medverkar till exempel i den beredskapsvecka som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, arrangerar vecka 39 varje år. Stiftet och den nationella nivån kan ge stöd som efterfrågas.

Samverkan med myndigheter och andra aktörer

Svenska kyrkan är en av många aktörer i civilsamhället som samverkar med myndigheter inom beredskapsområdet. Svenska kyrkan

- ◆ ingår i MSB:s, civilsamhällsråd
- ◆ deltar i veckovisa samverkanskonferenser som MSB arrangerar för Tjänsteperson i beredskap (TiB) och där även Försvarsmakten deltar

- ◆ samverkar med Myndigheten för stöd till trossamfunden, SSK, i ett särskilt kris-samverkansråd
- ◆ samverkar i beredskapsfrågor med Röda Korset, Rädda Barnen, Stadsmissionerna och Riksidrottsförbundet.

Dessa möten är inte publika.

På Försvarmaktens högkvarter arbetar en fältprost som har kontinuerlig kontakt med kyrkokansliet och som samordnar fältpräster som är knutna till olika stift och församlingar.

Tidigare beslut i kyrkomötet

Flera motioner från tidigare år har berört civil beredskap och krisplaner. Några har föreslagit åtgärder för att öka Svenska kyrkans kapacitet, alternativt att skapa riktlinjer eller planer. Dessa har fått avslag eller ansetts vara besvarade, då arbete med krisberedskap redan pågår.

Två motioner kan nämnas:

I motion 2018:20, Svenska kyrkans beredskap vid krissituationer, såg motionären ett behov av ett nationellt symposium om Svenska kyrkans beredskap och roll i händelse av kris och krig. Utskottet konstaterade att krisberedskapen fungerar väl och regleras i kyrkoordningen. Därmed behövdes inte ett nytt uppdrag till kyrkostyrelsen inom området. Kyrkomötet avslag motionen.

I motion 2016:73, Beredskap vid kris, och förhöjd beredskap, berördes begravningsverksamheten. Samhälls- och kulturutskottet föreslog kyrkomötet att avslå motionen, men att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att föra samtal mellan kyrkan och Försvarmakten om organisationen för kontakterna mellan kyrkan och Försvarmakten avseende döda och begravningsplatser. Kyrkomötet biföll utskottets förslag.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motionerna 2024:9 och 2024:10.

Utskottet menar att det står varje församling fritt att medverka vid eller anordna en informationsdag om beredskap för allmänheten. Detta sker redan på många håll och det behövs ingen uppmaning från kyrkostyrelsen. Därför föreslår utskottet att motion 2024:9 ska avslås.

Utskottet konstaterar också att Svenska kyrkan är närvarande och synlig när olika aktörer samverkar i arbetet med krisberedskap.

Beträffande förslaget att anordna ett digitalt och offentligt samverkansforum, där Svenska kyrkan, Försvarmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, menar utskottet att det vore olämpligt ur säkerhetssynpunkt. Därför föreslår utskottet att motion 2024:10 ska avslås.

Uppsala den 3 oktober 2024

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Anna Yngvesson, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Lina Dahm, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Birgit Kullingsjö,

SK 2024:6

Kerstin Eskhult, Anna-Karin Westerlund, Peter Laufer, Britt Fält, Tomas Rosenlundh, Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Olle Rydell, Cecilia Clausen, Mattias Benke, Bodil Wennerström, Karin Stierna, Jenny Delén, Gary Aelius, Margareta Carlsson, Lina Ahl, Elisabeth Lanner, Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Fredrik Modéus och Ulrica Fritzon har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot yrkandet på avslag av motionerna 2024:9 Svenska kyrkans beredskapsdag och motion 10 Svenska kyrkans samverkansforum, med anledning av rådande läge och oroligheterna i vårt närområde.

Peter Laufer

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2024:7

Alternativa behandlingsformer på kriminalvårdsanstalter

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2024:21 Alternativa behandlingsformer på kriminalvårdsanstalter. Motionen föreslår att kyrkostyrelsen ska föra dialog med regering och kriminalvård så att Svenska kyrkan tillsammans med andra religiösa samfund får möjlighet att driva alternativa behandlingsformer på kriminalvårdsanstalter.

Utskottet anser att motionen har en viktig intention, men att den är formulerad på ett sätt som gör det svårt att bifalla beslutsförslaget. Alternativa behandlingsformer är ett begrepp som kan tolkas olika och därför är svårt att fatta beslut om. En annan svårighet i formuleringen handlar om att Svenska kyrkan inte kan bestämma vad som ska gälla för andra trossamfund.

Utskottet föreslår att kyrkomötet avslår motionen.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:21.

Motionens förslag

Motion 2024:21 av Britt Björneke m.fl., Alternativa behandlingsformer på kriminalvårdsanstalter

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att föra en dialog med regeringen och kriminalvården om att ge Svenska kyrkan tillsammans med andra religiösa samfund möjlighet att på kriminalvårdsanstalter driva alternativa behandlingsformer.

Bakgrund

Svenska kyrkans arbete inom kriminalvården

Vid de flesta svenska häkten och anstalter finns präster och diakoner från Svenska kyrkan tillgängliga. Sammanlagt finns cirka 190 präster, pastorer och diakoner samt imamer och övriga muslimska själavårdare inom svensk kriminalvård. Själavårdare inom kriminalvården kallas Nav-medarbetare. Nav står för Nämnden för Andlig Vård. Nav-medarbetarna möter de intagnas behov av personliga samtal, anordnar gudstjänster och erbjuder samtalsgrupper. De medverkar också i undervisning och vägledning i

etiska och existentiella frågor. I uppdragen ingår även att hjälpa häktade och intagna att få träffa företrädare för sin tro och religion.

Sveriges kristna råd, SKR, samordnar uppdraget att förmedla själavården på samtliga anstalter och häkten i landet genom ett avtal med Kriminalvården. Till uppdraget hör också ansvar för utbildning och utveckling av den andliga vården i samråd med SiK, Själavårdare i Kriminalvården. Kriminalvården betalar löner till alla Nav-anställda inom Kriminalvården förutom till Svenska kyrkan som bär sina egna personalkostnader. Inom ramen för avtal mellan Sveriges Kristna Råd och Kriminalvården bekostas en NAV-konsulent som är präst eller diakon i Svenska kyrkan. Denna är anställd av SKR.

På alla stift finns samordnare som deltar på möten som SKR och Kriminalvården organiserar. Stiftens samordnare ansvarar i sin tur för att årligen bjuda in stiftets Nav-medarbetare, kyrkoherdar och Nav-konsulenterna för att behandla gemensamma frågor. På kyrkokansliet i Uppsala finns en kontaktperson från Svenska kyrkan.

Nuläge

I Sverige finns det 45 fängelser och 37 häkten (september 2023). Som nämnts är cirka 190 präster, pastorer och diakoner från olika kyrkotraditioner knutna till kriminalvården och av dessa kommer runt 90 från Svenska kyrkan. Här möter Svenska kyrkan män, kvinnor och minderåriga.

Det pågår för närvarande en kraftig utbyggnad av kriminalvården och det råder stor platsbrist på anstalterna. År 2023 var i genomsnitt 6 300 klienter inskrivna i anstalt och nästan 3 100 klienter inskrivna i häkte. Detta ska jämföras med att det 2023 fanns cirka 5 700 anstaltsplatser och 2 950 ordinarie häktesplatser. Inom en tioårsperiod planeras en utökning av antalet ordinarie platser på häkten och anstalter till sammanlagt 27 000.

I Kriminalvårdens årsrapport för 2023 beskriver generaldirektör Martin Holmgren läget:

Kriminalvården har idag en mycket hög belastning, dubbelbeläggningar och omvandlingar av besöksrum och samlingsrum till bostadsrum är det nya normala. Den prognostiserade fortsatt ökande antalet klienter samt kraven och förväntningarna på en kraftig utbyggnad av Kriminalvården kommer fortsatt innebära utmaningar, och riskerar att få konsekvenser för verksamhet och säkerhet. Det finns en plan för att möta detta, men det kommer att krävas förmåga att tänka och agera i nya banor för att lyckas.

Det ansträngda läget i kriminalvården har resulterat i att flera program- och behandlingsverksamheter i kriminalvårdens regi har avslutats då resurser i form av personal, kompetens och utrymme har saknats. För Nav-arbetets del får nuvarande läge som konsekvens att rum och möjligheten att röra sig på anstalten försvåras, och möjligheten att samlas i grupp begränsas. Samtidigt ökar behoven av att få träffa Nav-arbetare med fler intagna.

Svenska kyrkan finansierar själv sina tjänster i Kriminalvården enligt de rekommenderade nyckeltalen som Kriminalvården har satt för Nav. SKR har på den senare tid erfarit att det kan vara en utmaning att hitta tillräckligt med resurser till dessa tjänster, antingen i form av finansiering av tjänsterna med tanke på alla utökningar, eller personer som söker dessa tjänster. Präst- och diakonbrist drabbar även Nav då de församlingar som inte har en anstalt eller ett häkte inom sitt område enligt vistelsebegreppet inte måste tillhandahålla Nav-verksamhet.

Klosterverksamhet på Kumlaanstalten och Skänningeanstalten

Klosterverksamhet har bedrivits av medarbetare inom den andliga vården i Kriminalvården vid anstalterna i Kumla och Skänninge. Vid Kumlaanstalten startade klosterverksamheten 2001 och bedrevs på en vanlig avdelning med högsta säkerhetsklass som anpassats för klosterverksamheten, bland annat med ett andaktsrum. Vid Skänningeanstalten startade verksamheten, med Kumlaanstalten som förebild, 2008.

Genom klosterverksamheten erbjöds livstidsdömda och långtidsdömda att delta i retreat. Redskapen var bland annat tystnad, avskildhet, bibeltexter och enskilda samtal med vägledare. Under verksamhetsåret 2018 hölls det 19 olika retreat med 165 deltagare vid anstalten i Kumla.

I slutet av 2018 meddelade Kriminalvården att klosterverksamheten vid Kumlaanstalten skulle läggas ned på grund av platsbrist. Ett år senare lades också verksamheten i Skänninge ner av samma anledning. Kriminalvården meddelade vid tillfället att det är oklart när verksamheten kan återupptas.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Vid kyrkomötet 2009 bifölls en motion (2009:21) som föreslog ett uppdrag till kyrkostyrelsen att kartlägga och utvärdera själavård och andlig vägledning inom Svenska kyrkan samt undersöka det eventuella behovet av institutionellt stöd på den nationella nivån. Kyrkolivsutskottet motiverade sitt förslag till bifall med att en samlad bild av själavårdstraditioner, former för andlig vägledning och former av andlig fördjupning saknas. Också en teologisk bearbetning av hur dessa former av andlig fördjupning förhåller sig till luthersk tradition och luthersk spiritualitet ansåg utskottet saknades (Kl 2009:03).

2014 biföll kyrkomötet en motion (2014:101) som föreslog att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att göra en översyn av utbildning inom själavård och komma med förbättringsförslag vid behov. Kyrkolivsutskottet föreslog bifall till motionen och motiverade med att det fanns behov, trots en nyligen genomförd utbildningsreform, av översyn av utbildningen i själavård och att undersöka möjligheter till fortbildning (Kl 2014:20).

Kyrkomötet 2022 beslutade att bifalla motion 2022:54 som föreslog att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att genomföra förbättringar för själavårdare och vidta åtgärder för själavårdens fortsatta existens. I kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2022:9 framgår att utskottet var överens med motionären om att själavård är ett viktigt område som måste värnas och utvecklas. Utskottet noterade att kyrkostyrelsen de senaste åren har utvärderat utbildning och fortbildning i själavård samt kartlagt själavårdarens möjligheter till fortbildning och handledning. Utskottet hade också erfarit att mot slutet av 2022 skulle det slutföras en utredning om framtidens prästutbildning som särskilt skulle beakta behoven av att stärka förmågan att ge själavård. Med anledning av redan genomförda utredningar och den då pågående utredningen och deras syfte att stärka förutsättningarna för själavårdare att utöva själavård föreslog utskottet att kyrkomötet skulle anse motionen besvarad med vad utskottet anfört. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:21.

Utskottet anser att motionen har en viktig intention men att den är formulerad på ett sätt som gör det svårt att bifalla beslutsförslaget. Alternativa behandlingsformer är ett begrepp som kan tolkas olika och därför är svårt att fatta beslut om. En annan svårighet i formuleringen handlar om att Svenska kyrkan inte kan bestämma vad som ska gälla för andra trossamfund.

Utskottet vill dock lyfta fram det viktiga arbete som Svenska kyrkan gör på kriminalvårdsanstalterna. Som kyrka har vi ett uppdrag och ansvar för att tillhandahålla möjlighet till andlig och existentiell hälsa. Utskottet beklagar att den fungerande klosterverksamheten lades ner och ser med oro på minskade resurser inom kriminalvården. Frågan bör följas framåt men denna motion bör avslås av kyrkomötet på grund av den otydliga formuleringen av beslutsförslaget.

Uppsala den 3 oktober 2024

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Anton Härder, ordförande

Ragna Tamsen, sekreterare

Beslutande: Anton Härder, ordförande, Lina Dahm, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Sofia Rosenquist, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Birgit Kullingsjö, Kerstin Eskhult, Anna-Karin Westerlund, Peter Laufer, Britt Fält, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Olle Rydell, Cecilia Clausen, Mattias Benke, Bodil Wennerström, Karin Stierna, Jenny Delén, Rodney Engström, Gary Aelius, Margareta Carlsson, Lina Ahl, Elisabeth Lanner och Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Fredrik Modéus och Ulrica Fritzson har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Vi anmäler särskild mening till förmån för bifall till motion 2024:21.

Lina Ahl och Margareta Carlsson

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2024:8

Kyrkan tar ställning mot otryggheten

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2024:28 Kyrkan tar ställning mot otryggheten. Bakgrunden till motionen är en önskan om att kyrkomötet beslutar att uttala och erkänna en otrygghet i samhället. Motionären menar att denna otrygghet kan kopplas till kriminalitet orsakad av misslyckad migrationspolitik och att Svenska kyrkan ska stå upp för rätten att skydda och försvara befolkningen.

Utskottet delar inte motionärens inställning till frågan och de värderingar som kommer till uttryck i uttalandet. Utskottet instämmer dock i att situationen med en växande gängkriminalitet i samhället är allvarlig, men anser att ansvaret för att lösa frågan ligger hos myndigheter. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:28.

Motionens förslag

Motion 2024:28 av Lennart Matikainen, Kyrkan tar ställning mot otryggheten

Kyrkomötet beslutar att uttala följande:

- Svenska kyrkan erkänner den otrygghet och kriminalitet som även experter påtalar som ett pågående inbördeskrig,
- orsakerna till att klaner och gängkriminella kunnat expandera utan att detta än så länge stoppats beror på en totalt havererad/obefintlig migrationspolitik,
- Svenska kyrkan står upp för vårt lands rättighet att skydda och försvara vår egen befolkning från det politiker tillåtits förgifta samhället med.

Bakgrund

Kyrkostyrelsen har det formella ansvaret att företräda trossamfundet Svenska kyrkan (10 kap. 3 § kyrkoordningen). I den egenskapen ansvarar kyrkostyrelsen för samtal med regering, myndigheter samt nationella och internationella organ, för medverkan i statliga utredningar samt avger remissvar för Svenska kyrkans räkning. Kyrkostyrelsen ansvarar också för nationell och internationell samverkan med andra civilsamhällesorganisationer. Tillsammans med ärkebiskopen och övriga biskopar deltar kyrkostyrelsen i samhällssamtalet inom flera områden, bland annat om andlighet, existentiell hälsa och samhällets sociala hållbarhet.

Kyrkostyrelsen konstaterar i sin skrivelse om verksamhet och ekonomi till årets kyrkomöte (KsSkr 2024:1) s. 15):

Svenska kyrkan är genom sina företrädare, sina många medlemmar och breda verksamhet en betydelsefull aktör i civilsamhället och en profetisk röst i det offentliga samtalet och kan därför påverka beslutsfattare för en hållbar samhällsutveckling och hur Sveriges roll i världen bör utformas.

I kyrkostyrelsens skrivelse Tematiskt kyrkomöte – kyrkan i det offentliga rummet (KsSkr 2024:6 s. 22) står:

Svenska kyrkan är kallad att bidra till det offentliga samtalet och att tillsammans med andra skapa ett offentligt rum som alla kan delta i. I Svenska kyrkans självförståelse ingår att kyrkan är kallad och utsänd att vara delaktig i att förändra världen och att med mod och klarsynthet påtala orättvisor och kränkningar av de mänskliga rättigheterna. I detta har Svenska kyrkan dialogen som metod och förhållningssätt, och respekterar demokratins grundprinciper i samhällsengagemang och påverkansarbete.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Ärenden om att Svenska kyrkan ska uttala sig i olika samhällsfrågor har tidigare behandlats av kyrkomötet. I några fall har också kyrkomötet beslutat att göra uttalanden, det har då handlat om frågor som mer direkt kan sägas beröra Svenska kyrkan.

I motion 2021:76 föreslogs att kyrkomötet skulle uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta en policy för Svenska kyrkans nationella nivå och för organ som står till trossamfundets förfogande. Policyn skulle gälla uttalanden i samhällsfrågor och politiska frågor som inte direkt berör Svenska kyrkan. Läronämnden yttrade sig (Ln 2021:10y) angående motionen och framhöll att det inte på ett entydigt sätt går att avgöra vilka samhällsfrågor som direkt berör Svenska kyrkan och vilka som inte gör det. Bedömningen av vilka frågor som berörs av evangelium och hur dessa frågor bör behandlas måste därför vara föremål för tolkning i varje tid. Med hänvisning till läronämndens uttalande föreslog Samhälls- och kulturutskottet avslag på motionen (SK 2021:10) och kyrkomötet beslutade i enlighet med förslaget.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:28.

Utskottet delar inte motionärens verklighetsuppfattning och de värderingar som kommer till uttryck i uttalandet. Däremot är det inte fel att motverka otrygghet, situationen med en växande gängkriminalitet i samhället är allvarlig. Dock är det inte en enkel fråga att lösa, och det ligger inte heller på Svenska kyrkans ansvar utan på ansvariga myndigheter. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motion 2024:28.

Uppsala den 3 oktober 2024

Anton Härder, ordförande

Ragna Tamsen sekreterare

Beslutande: Anton Härder, ordförande, Sofia Rosenquist, Lina Dahm, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Birgit Kullingsjö,

Kerstin Eskhult, Anna-Karin Westerlund, Peter Laufer, Britt Fält, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

SK 2024:8

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Olle Rydell, Cecilia Clausen, Mattias Benke, Bodil Wennerström, Karin Stierna, Jenny Delén, Rodney Engström, Gary Aelius, Margareta Carlsson, Lina Ahl, Elisabeth Lanner och Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Fredrik Modéus och Ulrica Fritzson har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2024:9

Kyrkans engagemang i avhopparverksamheten

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2024:22 Kyrkans engagemang i avhopparverksamheten. Bakgrunden till motionen är en önskan om att kyrkomötet beslutar att dels uppdra åt kyrkostyrelsen att utvärdera de lokala insatser som görs i församlingarna inom området, dels att anta en nationell strategi för Svenska kyrkans deltagande i avhopparverksamheten.

Utskottet anser att avhopparverksamheten är ett viktigt arbete och att Svenska kyrkans engagemang i detta är ovärderligt och behöver stärkas på lokal nivå, men kanske skulle någon form av kunskapsbank bättre möta behovet än förslaget i motionens första att-sats. Mycket görs redan i samarbete med andra lokala aktörer och nätverk och en nationell strategi som föreslås i den andra att-satsen anser utskottet vara överflödigt. Utskottet föreslår därför avslag på motionen.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

- avslå motion 2024:22 punkt 1,
- avslå motion 2024:22 punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2024:22 av Britt Björneke m.fl., Kyrkans engagemang i avhopparverksamheten

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att

- utvärdera de lokala insatser som görs i församlingarna i avhopparverksamheten från kriminella nätverk,
- anta en nationell strategi för Svenska kyrkans deltagande i avhopparverksamhet från kriminella nätverk.

Bakgrund

Avhoppare är personer som har valt att lämna organiserad brottslighet och som för att klara av det bedöms behöva samhällets stöd och skydd.

Avhopparverksamheten

Avhopparverksamhet omfattar alla åldrar och är en viktig del av samhällets arbete för att förebygga brott och öka tryggheten. Regeringen har gett Polismyndigheten, Kriminalvården, Statens institutionsstyrelse (SiS) och Socialstyrelsen uppdraget att utveckla och förstärka stödet till avhoppare från kriminella, våldsbejakande extremistiska och hedersrelaterade miljöer i hela landet. Syftet är att fler individer ska få tillgång till stöd. Polismyndigheten ansvarar för samordningen av det myndighetsgemensamma uppdraget, medan kommunernas socialtjänster har huvudansvaret för avhopparna. Arbetet med stöd till avhoppare bedrivs i huvudsak på lokal nivå i samarbete mellan socialtjänsten och polisen.

Svenska kyrkans stöd till avhoppare

Idag bedrivs arbete kring avhopparverksamheten av vissa församlingar som engagerat sig i frågan, men det är inte samordnat eller organiserat under själavård inom kriminalvården.

Nätverket Framtiden bor hos oss samlar distrikt och församlingar i Svenska kyrkan i mångreligiösa och mångkulturella stadsdelar. Det senaste året har frågorna diskuterats inom nätverket och ett brett samarbete har inletts med en arbetsgrupp inom Sveriges kristna råd (SKR) genom nätverkets representanter. Representanter från Framtiden bor hos oss har under året även samarbetat lokalt med Brottsförebyggande rådet kring metoden Gruppvåldsintervention (GVI) i bland annat Malmö. GVI leds av Brottsförebyggande rådet i samarbete med Polisen och Kriminalvården och finns i dagsläget endast i sex kommuner. I en del av insatserna ingår Svenska kyrkan lokalt tillsammans med andra delar av civilsamhället.

Inom SKR har medlemskyrkorna tillsammans arbetat med frågan om avhopparverksamhet, utbytt erfarenheter och lyft fram kyrkornas syn på arbetet. I en skrivelse till regeringen under slutet av 2023 uppväntade SKR tillsammans med fjorton andra organisationer regeringen med en uppmaning om att utveckla och stärka satsningarna på det socialt förebyggande arbetet mot gängkriminaliteten. Som svar på initiativet bjöd socialminister Jakob Forssmed och justitieminister Gunnar Strömmer in till dialog om vad som behöver göras för att civilsamhället i högre utsträckning ska involveras i arbetet. Tillsammans inom SKR har det även ordnats ett seminarium, och diskussioner pågår kring att ta fram ett gemensamt metodstöd till församlingar som önskar engagera sig i tematiken.

Rapporten *Våldsbejakande extremism och församlingarnas arbete med tillit och demokratifrågor* beskriver olika våldsbejakande strömningar. Rapporten togs fram i det stiftsövergripande programmet Social hållbarhet – fokus tillit och demokrati som skulle pågå till och med 2023 men som förlängdes med ett år till 2024. Rapporten visar bland annat att kyrkan kan ta en mer aktiv roll tillsammans med andra instanser i samhället när särskilda insatser behövs. Församlingarnas arbete kan vara såväl förebyggande som reaktivt när något har hänt. Rapporten innehåller både kartläggning och tips för detta arbete.

Nämnden för andlig vård inom kriminalvården

NAV står för Nämnden för andlig vård inom kriminalvården – de kristna kyrkornas gemensamma själavårdsarbete inom kriminalvården. SKR samordnar uppdraget att förmedla själavården på samtliga anstalter och häkten i landet genom ett avtal med kriminalvården. Till uppdraget hör också ansvar för utbildning och utveckling av den andliga vården i samråd med SiK, Själavårdare i Kriminalvården. Kriminalvården betalar löner till alla NAV-anställda inom Kriminalvården förutom till Svenska kyrkan som bär sina egna personalkostnader. Inom ramen för avtal mellan Sveriges Kristna Råd och Kriminalvården bekostas en NAV-konsulent som är präst eller diakon i Svenska kyrkan. Denna är anställd av SKR.

På alla stift finns samordnare som deltar på möten som SKR och Kriminalvården organiserar. Stiftens samordnare ansvarar i sin tur för att årligen bjuda in stiftets NAV-medarbetare, kyrkoherdar och NAV-konsulenterna för att behandla gemensamma frågor. På kyrkokansliet i Uppsala finns en kontaktperson från Svenska kyrkan.

I Sverige finns det 45 fängelser och 37 häkten (september 2023). Cirka 190 präster, pastorer och diakoner från olika kyrkotraditioner, runt 90 från Svenska kyrkan, är knutna till kriminalvården. Här möter Svenska kyrkan män och kvinnor från 18 år. Det pågår för närvarande en kraftig utbyggnad av kriminalvården och det råder stor platsbrist på anstalterna. År 2023 var i genomsnitt 6 300 klienter inskrivna i anstalt och nästan 3 100 klienter inskrivna i häkte. Detta ska jämföras med att det 2023 fanns cirka 5 700 anstaltsplatser och 2 950 ordinarie häktesplatser. Inom en tioårsperiod planeras en utökning av antalet ordinarie platser på häkten till 3 120 platser och på anstalter till 6 980 platser.

Kyrka–Polis i samverkan

Kyrka–Polis i samverkan finns på flera ställen i Sverige och är de kristna kyrkornas gemensamma själavårdsarbete i Polismyndigheten. Cirka 70 präster, pastorer och diakoner ingår i Kyrka–Polis nätverket, varav cirka 50 kommer från Svenska kyrkan. Här möter Svenska kyrkan yrkesverksamma män och kvinnor i åldern 20–65 år.

Arbetet leds av en nationell styrgrupp som består av Polismyndigheten, två fackförbund inom polismyndigheten och de tre trossamfundet Svenska kyrkan, Equmeniakyrkan och Stockholms katolska stift. SKR har delegerat samverkansarbetet till trossamfundet. Svenska kyrkan representeras här av en samordnare från kyrkokansliet.

Få stift har en samordnare med ansvar för Kyrka–Polis i samverkan. En nationell arbetsgrupp har uppdraget att planera och genomföra en temadag per år och en grundutbildning på sex dagar ca en gång per år. Polismyndigheten bekostar utbildningen, kost och logi. Församlingarna står för lönekostnaderna under utbildningen och för den arbetstid som de kyrkliga medarbetarna utför inom samverkan. I arbetsgruppen ingår Polismyndigheten, två fackförbund inom polismyndigheten, en representant för nätverket Kyrka–Polis i samverkan och de tre trossamfundet. Svenska kyrkan representeras i arbetsgruppen av en person från antingen ett stift eller en församling.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Frågan om Svenska kyrkans arbete med avhopparverksamhet har behandlats i kyrkomötet vid ett flertal tillfällen, senast 2023 då kyrkomötet följde utskottets förslag och avtog motion 2023:51. I motionen föreslogs att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att anta en nationell strategi för Svenska kyrkans deltagande i avhopparverksamhet från kriminella miljöer och i försoningsarbetet, samt att verka för framtagande av ett utbildnings- och informationspaket. I Samhälls- och kulturutskottets betänkande (SK 2023:7) konstaterades att inget hade tillkommit som väsentligt förändrat läget

sedan föregående års kyrkomöte hade avslagit en motion 2022:4 om det sociala engagemanget och arbetet med exitprocesser. Utskottet noterade att frågan är fortsatt viktig och aktuell men att exemplen i betänkandet visade att mycket görs och att Svenska kyrkan finns med i flera samarbeten med tonvikt på förebyggande insatser. Utskottet rekommenderade dock att frågan skulle tas upp i det tematiska kyrkomötet 2024.

Vid kyrkomötet 2009 bifölls en motion (2009:21) som föreslog ett uppdrag till kyrkostyrelsen att kartlägga och utvärdera själavård och andlig vägledning inom Svenska kyrkan samt undersöka det eventuella behovet av institutionellt stöd på den nationella nivån. Kyrkolivsutskottet (Kl 2009:3) motiverade sitt förslag till bifall med att en samlad bild av själavårdstraditioner, former för andlig vägledning och former av andlig fördjupning saknas. Också en teologisk bearbetning av hur dessa former av andlig fördjupning förhåller sig till luthersk tradition och luthersk spiritualitet ansåg utskottet saknades.

2014 biföll kyrkomötet en motion (2014:101) om att uppdra åt kyrkostyrelsen att göra en översyn av utbildning inom själavård och komma med förbättringsförslag vid behov. Kyrkolivsutskottet föreslog bifall och motiverade det med att det fanns behov, trots en nyligen genomförd utbildningsreform, av översyn av utbildningen i själavård och att undersöka möjligheter till fortbildning (Kl 2014:20).

Kyrkomötet 2022 beslutade att bifalla motion 2022:54 som föreslog att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att genomföra förbättringar för själavårdare och vidta åtgärder för själavårdens fortsatta existens. I kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2022:9 framgår att utskottet var överens med motionären om att själavård är ett viktigt område som måste värnas och utvecklas. Utskottet noterade att kyrkostyrelsen de senaste åren har utvärderat utbildning och fortbildning i själavård samt kartlagt själavårdares möjligheter till fortbildning och handledning. Utskottet hade också erfarit att det mot slutet av 2022 skulle slutföras en utredning om framtidens prästutbildning som särskilt skulle beakta behoven av att stärka förmågan att ge själavård. Med anledning av redan genomförda utredningar och den pågående utredningen och deras syfte att stärka förutsättningarna för själavårdare att utöva själavård, föreslog utskottet att kyrkomötet skulle anse motionen besvarad med vad utskottet anfört. Det blev också kyrkomötets beslut.

Samma år beslutade kyrkomötet att avslå motion 2022:41, Det sociala engagemanget och arbetet med exitprocesser. Motionen handlade om att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en kunskapsöversikt över arbetet med att motverka radikaliserings och gängbildning, och att utreda vilken roll Svenska kyrkan kan och bör ha i fråga om gäng och exitprocesser. Kyrkolivsutskottet föreslog i sitt betänkande att kyrkomötet skulle avslå motionen. I betänkandet underströk utskottet att arbetet med att motverka radikaliserings och gängbildning är en viktig fråga som inte får nonchaleras, inte minst ur ett diakonalt perspektiv. Utskottet pekade på exemplen i betänkandet som visar att mycket görs och att Svenska kyrkan finns med i flera samarbeten, med tonvikt på förebyggande insatser. Utskottet ansåg att frågan är ett lokalt ansvar som bygger på samverkan mellan församlingar, lokala myndigheter och civilsamhället.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:22.

Utskottet anser att motionen lyfter en mycket viktig fråga och att engagemanget för avhopparverksamhet behöver stärkas. Motionens första att-sats väcker därför intresse, men kanske skulle någon form av kunskapsbank eller annan plats där erfarenheter kan delas bättre möta behovet än en utvärdering.

När det gäller motionens andra att-sats finns redan fungerande samarbeten och nätverk inom området och en nationell strategi bedöms vara överflödig.

Utskottet beslutade därför att föreslå kyrkomötet att avslå motionen.

Utskottet uttrycker också en stor besvikelse över att ärendet inte togs upp genom ett seminarium eller på annat sätt i det tematiska kyrkomötet, så som föreslogs förra året. Avhopparverksamheten är ett mycket viktigt arbete, där Svenska kyrkans engagemang är ovärderligt.

Uppsala den 2 oktober 2024

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Anton Härder, ordförande

Ragna Tamsen, sekreterare

Beslutande: Anton Härder, ordförande, Lina Dahm, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Sofia Rosenquist, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Birgit Kullingsjö, Kerstin Eskhult, Anna-Karin Westerlund, Peter Laufer, Britt Fält, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Olle Rydell, Cecilia Clausen, Bodil Wennerström, Karin Stierna, Jenny Delén, Rodney Engström, Gary Aelius, Margareta Carlsson, Lina Ahl, Elisabeth Lanner och Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Fredrik Modéus och Ulrica Fritzson har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Vi anmäler en särskild mening till förmån för bifall till motion 2024:22.

Lina Ahl och Margareta Carlsson

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2024:10

Kulturutredning

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2024:46 Kulturutredning som uppmanar kyrkomötet att uppdra åt kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning som behandlar Svenska kyrkan som kulturaktör i det offentliga rummet. Utredningen ska ge förslag på en kulturteologi och trygga framtida resursbehov.

Utskottet delar motionärernas uppfattning om kulturens vikt och existentiella trosbärande roll, men finner att den inventering som efterfrågas redan utförs. Utskottet förutsätter att den kommande revideringen av de policyer som finns har en genomgripande kulturteologi som grund.

Utskottet föreslår att motion avslås.

Till betänkandet finns två reservationer och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:46.

Motion 2024:46 av Sven Milltoft, m.fl., Kulturutredning

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning som inventerar, analyserar och drar slutsatser av Svenska kyrkans roll och betydelse som kulturaktör och kulturarrangör i det offentliga rummet, utifrån kyrkans egna och unika bidrag till kulturlivet. Utredningen ska vidare ge förslag på en kulturteologi och åtgärder för att trygga och säkerställa framtida resursbehov och kompetensförsörjning.

Bakgrund

Kulturteologi är en teologisk reflektion som inkluderar konst, litteratur, musik, film, scenkonst och andra former av mänsklig kreativitet som speglar existentiella frågor och evangeliet. Svenska kyrkan bedriver ett rikstäckande kulturliv i Sverige genom församlingslivet men även av stiftet och den nationella nivån och har betydelse som kulturaktör och kulturarrangör i det offentliga rummet. Den nationella nivåns uppdrag är att verka för ett rikt och mångfaldigt kulturliv som främjar dialogen kring religion och liv. (10 kap. 3 § 9 stycket kyrkoordningen)

Nationellt sker verksamheten bland annat genom Svenska kyrkans kulturstipendium som riktas till kulturutövare inom litteratur, bild, musik, film och scenkonst. Deras arbeten handlar om livsfrågor, kristen trostolkning eller centrala religiösa motiv. En annan stor arena är Bokmässan i Göteborg, där Svenska kyrkan i samverkan med

andra erbjuder ett sjuttioal författarsamtal på Se människan-scenen. Genom det eumeniska nätverket Interfilm deltar Svenska kyrkan i ett internationellt filmjuryarbete kring kyrka och film runt om i Europa, Kanada och USA.

Svenska kyrkans samhällsekonomiska bidrag

Svenska kyrkan har genom en oberoende analys, *Svenska kyrkans samhällsekonomiska bidrag till kultur och kulturarv* (2020), studerat Svenska kyrkans roll och betydelse som kulturaktör och kulturarrangör i det offentliga rummet. Betydelsen av Svenska kyrkan som kulturaktör illustreras särskilt genom fallstudier som genomförts i tre församlingar på olika platser i Sverige

Kartläggningen visar att Svenska kyrkan är en förutsättning för ett levande kulturliv i Sverige. Denna slutsats delas av Myndigheten för Kulturanalys i rapporten *Kulturens geografi, Tillgång till kulturutbud i landets kommuner* (2019).

Svenska kyrkan bedriver löpande ett strategiskt policyarbete för att synliggöra Svenska kyrkan som kulturaktör. Det sker kontinuerligt i kontakten med myndigheter och kulturinstitutioner men också genom seminarier på Scenkonstbiennalen och Folk och kultur, en årlig nationell kulturpolitisk arena. Några av dessa sker i samverkan med exempelvis Kungliga musikaliska akademien och Konstfrämjandet.

Kulturteologisk reflektion

Svenska kyrkan ingår i ett nordiskt samarbete om kultur och kyrka. Under 2024 möttes deltagare från Sverige, Norge och Finland till ett erfarenhetsutbyte och teologiska samtal kring kulturens roll i kyrkan och kyrkans roll i kulturlivet. Vid konferensen stod ämnen som vikten av konstnärlig frihet och en medveten kulturteologi i fokus.

Svenska kyrkan har två plattformar som rör kultur; *Svenska kyrkans plattform för musik* antogs av kyrkostyrelsen 2018 och *Svenska kyrkans plattform för kultur* antogs 2021. Plattformarnas uppgift är att behandla inomkyrkliga aspekter som i första rummet adresserar den nationella nivåns uppdrag.

Plattformen för kultur är vägledande för den nationella nivåns arbete med kulturfrågor och kan också fungera som inspiration för stift och församlingar. Den innehåller också teologiska beröringspunkter och nio åtaganden som berör dialog och samverkan med övrigt kulturliv, ekonomiska villkor, konstnärlig frihet, delaktighet och tillgång till kultur i hela landet. Det slås också fast att engagemanget inom konst och kultur ska vara förankrat i teologisk reflektion. Plattformen ska enligt kyrkostyrelsens beslut revideras 2025.

Plattformen för musik klargör musikens plats i Svenska kyrkan, centrala aspekter av kyrkans musik, och identifierar ett antal områden där utveckling är angelägen. Den är vägledande för den nationella nivån i musikaliska frågor och sammanhang och kan användas som inspiration för församlingar och stift. Plattformen ger stöd för beslut och prioriteringar, och bidrar till att skapa en utgångspunkt för samverkan med andra parter. Plattformen kan användas i kommunikation med potentiella samverkanspartners och för prioriteringar av uppdrag och initiativ.

Dessa plattformar ska ses tillsammans och innehåller en beskrivning av teologiska beröringspunkter som behandlar varför Svenska kyrkan arbetar med kulturfrågor, men inte en genomgripande kulturteologi som är kopplad till frågan om Svenska kyrkans kultur i det offentliga rummet.

Framtida resursbehov och kompetensförsörjning

Åtgärder för att trygga och säkerställa framtida resursbehov av kyrkomusiker sker genom projektet *Organister i framkant*. Målet är att fånga upp intresset för yrket som

organist och kantor samt lyfta fram orgeln som instrument. Organister i framkant är ett samarbetsprojekt som Svenska kyrkan tagit initiativ till tillsammans med föreningen för Göteborgs internationella orgelakademi (FGIOA).

Projektet lanserades av Svenska kyrkan den 5 mars 2021 i nära samverkan med stiftsmusikerna i alla stift och i samarbete med FGIOA.

Behandling i tidigare kyrkomöten

Kyrkomötet har vid ett flertal tillfällen behandlat olika aspekter i frågan om Svenska kyrkan som kulturbärare, främst inom musiken.

Under 2010 års kyrkomöte behandlades motion 2010:21 Det klingande kulturarvet – vem tar ansvar för det? I motionen föreslogs att kyrkostyrelsen skulle utreda hur en kyrkomusikalisk fond med uppdrag att utveckla och bevara Svenska kyrkans musikarv skulle utformas. Kyrkolivsutskottet fann i betänkande Kl 2010:4 att området bör stödjas på annat sätt än genom inrättandet av en fond och föreslog avslag på motionen. Kyrkomötet beslutade enligt utskottets förslag.

Vid 2013 års kyrkomöte behandlades åter frågan om Svenska kyrkans ansvar för kyrkomusiken genom motion 2013:89 Svenska kyrkans ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet. Motionen lyfte behovet av samråd kring kyrkomusikens framtida roll i samhällets kulturliv. Kyrkolivsutskottet föreslog bifall till motionen med motiveringen att Svenska kyrkan på den nationella nivån har ett stort ansvar för att stödja, samordna och utveckla kyrkans musik samt föra dialog med företrädare för myndigheter och kulturlivet kring kyrkomusikens roll i samhället (Kl 2013:14). Kyrkomötet följde utskottets förslag och biföll motionen. Med anledning av uppdraget arbetade kyrkostyrelsen bland annat med att ta fram en plattform för musik.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:46.

Utskottet understryker att kulturen är ett viktigt uttryck för tro, såväl i församling, stift som för den nationella nivån. Det är viktigt att på många sätt stödja kulturens alla former och löpande arbete för att förstärka detta arbete. Det är också viktigt att ha en teologisk grund för det ordlösa i kulturyttringarna och det man därmed upplever.

Utskottet känner stolthet över det goda arbete som sker på alla nivåer och den vikt som Svenska kyrkan har som kulturaktör i det offentliga rummet.

Samtidigt konstaterar utskottet att det motionärerna efterfrågar vad gäller inventering, statistikinsamling och analys är dokumenterat och att det redan sker ett löpande policyarbete.

Utskottet konstaterar att de policydokument som finns ska revideras 2025 och de teologiska perspektiven bör gå före i detta arbete och inte komma till som en konsekvens av revideringen. Den teologiska reflektionen är viktig för att förstå vad kyrkan gör och ska göra som kulturaktör.

Utskottet finner därmed att detta är ett viktigt ämne, men att det redan finns en överblick av kulturarbete och att policyarbetet pågår. Vidare förutsätter utskottet att den kommande revideringen av de policyer som finns har en genomgripande kulturteologi som grund.

Uppsala den 3 oktober 2024

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Magdalena Widmark, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Lina Dahm, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Birgit Kullingsjö, Kerstin Eskhult, Anna-Karin Westerlund, Peter Laufer, Britt Fält, Tomas Rosenlundh, Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Olle Rydell, Cecilia Clausen, Mattias Benke, Bodil Wennerström, Karin Stierna, Jenny Delén, Rodney Engström, Gary Aelius, Margareta Carlsson, Lina Ahl, Elisabeth Lanner, Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Fredrik Modéus och Ulrica Fritzon har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Jag reserverar mig mot avslag av motionen

Anna-Karin Westerlund

Reservation 2

Jag yrkar bifall till motion 2024:46 Kulturutredning. Jag reserverar mig mot utskottets avslag av densamma.

Britt Fält

Särskild mening

Vi förordar bifall till motion 2024:67.

Lina Ahl och Margareta Carlsson

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2024:11

Möta människor i behov av arbete

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2024:47 Möta människor i behov av arbete. Bakgrunden till motionen är en önskan om att kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att initiera och skapa former för ett rikstäckande nätverk med andra civilsamhällesaktörer i syfte att stötta människor att komma i arbete.

Utskottet anser att frågan om att möta människor i behov av arbete är mycket viktig, men konstaterar också att det är bättre att sprida redan etablerade arbetsformer och erfarenheter till fler än att lägga ytterligare ett uppdrag på kyrkostyrelsen. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:47.

Motionens förslag

Motion 2024:47 av Cecilia Gyllenberg Bergfasth m.fl., Möta människor i behov av arbete

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att initiera och skapa former för ett rikstäckande nätverk med andra viktiga civilsamhällesaktörer i syfte att bryta social isolering och stötta människor att komma i arbete.

Bakgrund

Marymetoden är en diakonal verksamhet inom Svenska kyrkan som erbjuder praktik, arbetsträning och rehabilitering för den som står utan arbete. Tanken är att Svenska kyrkan har stora möjligheter att stötta människor som länge stått utanför arbetsmarknaden, och bidra till förändring.

Begreppet Mary är bildat av begynnelsebokstäverna i orden Meningsfullhet, Arbetsgemenskap, Rehabilitering och Yrkesstolthet. Mary startade i Linde bergslags församling och har utvecklats till en modell som erbjuds alla församlingar och pastorat inom Svenska kyrkan.

Tidigare arbete

Arbete till stöd för människor på väg in i arbetslivet har sedan länge bedrivits nationellt i Svenska kyrkan. En tidig satsning var projektet Mer än jobb som startade 2013. Projektet fick efterföljande projekt och de senaste Skapa plats pågick 2020–2022 och React EU - Mary pågick 2022–2023. Skapa plats och React EU - Mary var ett ESF-projekt (Europeiska socialfonden) som syftade till att sprida Maryarbetet och att utveckla och utbilda i Marymetoden. När projektet avslutades bildade de stift som varit mest aktiva en nationell arbetsgrupp för Marymetoden och har sedan arbetat vidare, i samråd med nationell nivå i flera frågor.

Andra nätverk

Svenska kyrkan ingår även i en nationell samverkansgrupp mellan Arbetsförmedlingen och idéburen sektor: Gemensamma utgångspunkter för nationell samverkan mellan Arbetsförmedlingen och idéburen sektor inom ramen för den statliga arbetsmarknadspolitiken. I gruppen finns representanter för Svenska kyrkans nationella nivå, nationella samordningsgruppen för Mary och Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, Skao. Gruppen samordnas av arbetsgivarorganisationen Fremia, har funnits i två år och arbetsformer är under utveckling.

Svenska kyrkan har också en pågående dialog med Arbetsförmedlingen genom kontakt och möten mellan ledningsfunktioner.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:47.

Utskottet anser att frågan om att möta människor i behov av arbete är mycket viktig, men konstaterar att arbetet redan pågår inklusive nätverk och samarbeten. Mycket arbete görs i församlingar och det ser lite olika ut på olika platser i landet. Att sprida de redan etablerade arbetsformerna och erfarenheterna till fler är bättre än att lägga ytterligare ett uppdrag på kyrkostyrelsen. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Uppsala den 3 oktober 2024

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Anton Härder, ordförande

Ragna Tamsen, sekreterare

Beslutande: Anton Härder, ordförande, Lina Dahm, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Sofia Rosenquist, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Birgit Kullingsjö, Kerstin Eskhult, Anna-Karin Westerlund, Peter Laufer, Britt Fält, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Olle Rydell, Cecilia Clausen, Mattias Benke, Bodil Wennerström, Karin Stierna, Jenny Delén, Rodney Engström, Gary Aelius, Margareta Carlsson, Lina Ahl, Elisabeth Lanner och Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Fredrik Modéus och Ulrica Fritzson har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

SK 2024:11

Jag vill se ett bifall till motionen då behovet av samarbete såväl internt mellan församlingar som externt med andra aktörer är av vikt när finansiering dras in för alla civilsamhällsorganisationer. När samhället inte orkar är det vi som kan stötta för att bryta social isolering och guida till arbete.

Marja Sandin Wester

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2024:12

Kyrkans samverkan med civilsamhället

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2024:56 Kyrkans samverkan med civilsamhället. Motionen föreslår bland annat att Svenska kyrkan ska intensifiera sin interna och externa samverkan inom Nod, på kyrkans alla nivåer.

Utskottet anser att samarbetet med andra aktörer i civilsamhället redan finns och fungerar väl. Då till exempel församlingar inte kan samverka med Nod, föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motionen.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2024:56 punkt 1,
2. avslå motion 2024:56 punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2024:56 av Lena Östholm Munkberg m.fl., Kyrkans samverkan med civilsamhället

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att

1. tydliggöra samt intensifiera Svenska kyrkans arbete internt på samtliga nivåer samt externt när det gäller samverkan inom ”Överenskommelsen om en stödstruktur för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället på nationell nivå” (NOD),
2. verka för att implementeringen av samverkansstrukturer inom (NOD) ska vara klar inom alla stift och pastorat senast 2027.

Bakgrund

En överenskommelse mellan civilsamhället och regeringen

Under åren 2008–2018 fanns en överenskommelse mellan regeringen och paraplyorganisationer i det civila samhället: Överenskommelsen inom det sociala området.

Den överenskommelsen ersattes 2018 av en ny överenskommelse mellan regeringen och det civila samhället: Nod – Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället. Denna verkar inte enbart på det sociala området.

Alla paraplyorganisationer som ingår i Nod samlar riksorganisationer. Svenska kyrkan är medlem i två av dessa paraplyorganisationer:

- ◆ Forum – Idéburna organisationer med social inriktning
- ◆ Sveriges kristna råd.

Även Giva Sverige och Concord är anslutna organisationer, i vilka Act Svenska kyrkan är medlemmar.

Nod finns inte på lokal eller regional nivå, utan endast på nationell nivå.

Svenska kyrkan medverkar i processer kopplade till Nod

Nod underlättar för möten då civilsamhällets aktörer, myndigheter och departement samråder och för dialog. Syftet är att civilsamhällesaktörerna ska få möjlighet att yttra åsikter och bidra med kunskap om en aktuell politisk fråga. En organisation, myndighet eller ett departement kan föreslå Nod att ta upp ett ämne som berör många parter.

Även om bara paraplyorganisationer är anslutna till Nod, deltar olika enskilda organisationer i dialog och samråd beroende på fråga. Svenska kyrkan deltar i dialoger och samverkan när handläggare och ledning på Svenska kyrkans nationella nivå bedömer att det är lämpligt och relevant.

Svenska kyrkan samverkar även utanför Nod

Svenska kyrkan är inte medlem i Nod som enskild organisation. Svenska kyrkan på nationell nivå för dock egen dialog och samverkar med både aktörer i civilsamhället, myndigheter och departement, även utanför Nod. Det sker i olika konstellationer och i olika frågor.

Dialog och samverkan på lokal och regional nivå

På liknande sätt samverkar Svenska kyrkans stift, församlingar och pastorat med civilsamhällesaktörer och till exempel länsstyrelser, kommuner och regioner på regional och lokal nivå. Det finns många former för samverkan och de styrs efter de regionala och lokala behov som finns.

Tidigare ärenden som berör dialog

En annan fråga om forum för dialog med andra organisationer väcktes vid 2021 års kyrkomöte genom motion 2021:74, Samverkansforum för klimat och hållbar utveckling. I motionen föreslogs att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att initiera inspirerande och praktiskt orienterade nationella samverkansforum tillsammans med externa aktörer för att diskutera klimat och hållbar utveckling.

Förvaltarens utskottet ansåg då att det räcker med de olika samarbeten för klimatet som Svenska kyrkan redan var involverad i. I betänkandet F 2021:4 konstaterade utskottet att ett brett arbete redan pågår inom Svenska kyrkan och att samarbetet med religiösa och sekulära partner tilltar. Utskottet ansåg därför att det räckte att kultivera och fördjupa den samverkan som redan sker. Utskottet föreslog kyrkomötet att avslå motionen och kyrkomötet följde utskottets förslag.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:56.

Utskottet anser att samarbetet med andra aktörer i civilsamhället redan finns på samtliga nivåer i Svenska kyrkan och att det fungerar väl. Utskottet menar dock att då Nod samlar paraplyorganisationer, men inte till exempel enskilda församlingar, kan Nod inte implementeras i församlingars, pastorats och stifts samverkansstrukturer. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Uppsala den 3 oktober 2024

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Anton Härder, ordförande

Anna Yngvesson, sekreterare

Beslutande: Anton Härder, ordförande, Lina Dahm, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Sofia Rosenquist, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Birgit Kullingsjö, Kerstin Eskhult, Anna-Karin Westerlund, Peter Laufer, Britt Fält, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Övriga närvarande vid beslutstillfället: Olle Rydell, Cecilia Clausen, Bodil Wennerström, Karin Stierna, Jenny Delén, Rodney Engström, Gary Aelius, Margareta Carlsson, Lina Ahl, Elisabeth Lanner och Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Fredrik Modéus och Ulrica Fritzson har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Jag vill se ett bifall till motion 2024:56 då jag ser ett behov av att öka människors egenmakt i en tid då civilsamhälle, och i förlängningen demokratin, är hotad.

Marja Sandin Wester

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2024:13

Stå upp för att barnkonventionen efterföljs

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2024:60 Stå upp för att barnkonventionen efterföljs. Motionen föreslår att kyrkostyrelsen i remisser och i påverkansarbete alltid ska lyfta barnperspektivet. Utskottet menar att Svenska kyrkan redan gör detta, men med ödmjukheten att det ständigt kan göras mer och bättre. Utskottet anser dock inte att detta föranleder ett uppdrag åt kyrkostyrelsen och föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:60.

Motionens förslag

Motion 2024:60 av Ann-Marie Strömberg m.fl., Stå upp för att barnkonventionen efterföljs

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att i remisser och i påverkansarbetet alltid lyfta barnperspektivet och medverka till att barnkonventionens intentioner inte stannar vid ord utan verkställs i handling.

Bakgrund

Sedan 2012 ska Svenska kyrkan göra barnkonsekvensanalyser inför beslut (kyrkoordningen 4 kap. 4 §, 7 kap. 11 §, 12 kap. 3 § och 57 kap. 5 §). Detta för att analysera hur ett beslut kan påverka barnets bästa och barnets rättigheter. Den nationella nivån har tagit fram utbildning och metodstöd för handläggare som finns tillgängligt i utbildningsportalen.

Också externt har Svenska kyrkan verkat för barnets rättigheter och för att barnkonventionen ska tillämpas. Några exempel på detta:

- ♦ I ett yttrande till Socialdepartementet (KS 2023-1907) förordar Svenska kyrkan att Barnkonventionens tredje tilläggsprotokoll ska ratificeras, vilket skulle ge barn möjlighet till en individuell klagomålsrätt enligt barnkonventionen.
- ♦ I ett yttrande till Justitiedepartementet (KS 2024-0660) skriver Svenska kyrkan, angående levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd, att ”förslagen i utkastet till lagrådsremissen inte är tillräckliga och att konsekvenserna, särskilt för barn, inte analyserats i tillräcklig utsträckning.”

- ◆ I en debattartikel i Göteborgs-Posten, 2023-09-14, tog Svenska kyrkan och 16 andra organisationer avstånd till att en informationsplikt skulle kunna införas, då myndighetspersonal tvingas ange personer som vistas i Sverige utan giltigt uppehållstillstånd. Debattartikeln undertecknades bland annat av Svenska kyrkans generalsekreterare.

I debattartikeln anser skribenterna att informationsplikten skulle strida mot FN:s barnkonvention. De skriver bland annat att ”Vi motsätter oss att regeringen i Sverige nu överväger att införa en lag som hotar grundläggande mänskliga rättigheter och gör vårt land mer otryggt för barn.” Debattartikeln hävdar bland annat att lagen kan leda till att vissa barn i praktiken nekas rätten till hälso- och sjukvård, och att den begränsar deras rätt till utbildning.

Svenska kyrkan samverkar med andra

Svenska kyrkan samverkar också med andra organisationer i barnrättsfrågor. Det sker bland annat via Nätverk för barnkonventionen, som arbetar för att stärka barn och ungas rättigheter i Sverige. Nätverket ingår i Barnrättsdelegationen, ett forum för regeringen och civilsamhällesorganisationer.

Även i det internationella arbetet verkar Svenska kyrkan för barnets rättigheter och barnets bästa. Ett exempel är i flyktinglägret Dadaab i Kenya, där Act Svenska kyrkan arbetar med projekt för inkludering av barn med funktionsnedsättningar. Dessa barn göms ofta undan på grund av stigma och fördomar. Målet med arbetet är att barnen ska få möjlighet till skolgång samt hjälpmedel som kan ge dem utveckling, självkänsla och verktyg för att själva skapa en framtid med inkomst och trygghet som vuxna.

Barnfrågan är också viktig i det globala ekumeniska samarbetet i Kyrkornas världsråd, KV, där Svenska kyrkan är medlem. KV bedriver bland annat Churches' Commitments to Children, ett arbete där kyrkor får stöd inom tre områden: barnens rätt till skydd, barnens delaktighet och klimatinitiativ med barn.

Tidigare behandling i kyrkomötet

I sitt betänkande 2012:3 behandlade kyrkorättsutskottet motion 2012:46, som bland annat föreslog kyrkomötet att besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag på hur Svenska kyrkan ska arbeta för att barnkonventionen ska få bättre genomslag i svensk lagstiftning.

I sitt övervägande menade kyrkorättsutskottet ”att kyrkostyrelsen inte är rätt forum för ett sådant uppdrag av opinionsbildande karaktär.” Kyrkorättsutskottet föreslog att motionen skulle avslås och kyrkomötet biföll utskottets förslag.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:60.

Utskottet poängterar att barnen har en särställning i kyrkan och att det är mycket viktigt att barnkonventionen följs.

Motionen menar att barnperspektivet alltid ska lyftas i remisser och i påverkansarbetet, och medverka till att barnkonventionens intentioner verkställs även utanför kyrkan. Detta, menar utskottet, gör Svenska kyrkan redan. När andra lagar riskerar att ges företräde före barnkonventionen, exempelvis i migrationsfrågor, står kyrkan upp för barnens bästa och barnkonventionen. Samtidigt behöver vi vara medvetna om att vi hela tiden kan göra mer och bättre. För detta behövs dock inte ett nytt uppdrag till kyrkostyrelsen. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Anna Yngvesson, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Lina Dahm, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Sofia Rosenquist, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Birgit Kullingsjö, Kerstin Eskhult, Anna-Karin Westerlund, Peter Laufer, Britt Fält, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Olle Rydell, Cecilia Clausen, Mattias Benke, Bodil Wennerström, Karin Stierna, Jenny Delén, Rodney Engström, Gary Aelius, Margareta Carlsson, Lina Ahl, Elisabeth Lanner och Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Fredrik Modéus och Ulrica Fritzon har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2024:14

Stärk Svenska kyrkans nätnärvaro

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2024:67. Bakgrunden till motionen är en önskan om att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att stärka och bredda Svenska kyrkans närvaro på nätet som ett komplement till den fysiska verksamheten.

Syftet är att nå fler genom att vara där människor är för att ge stöd, vägledning och visa det kristna budskapet.

Utskottet delar motionärens uppfattning om vikten av detta arbete. Samtidigt finner utskottet att den nationella nivån gör ett gott arbete med det som motionären efterfrågar. Utskottet ser också att den nationella nivån redan utvecklar sitt arbete i sociala medier i enlighet med de ständiga förändringar som sker inom området.

Utskottet föreslår därför att motion 2024:67 avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:67.

Motionens förslag

Motion 2024:67 av Vicktoria Bagi m.fl., Stärk Svenska kyrkans nätnärvaro

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att stärka och bredda Svenska kyrkans närvaro på nätet.

Bakgrund

Digital närvaro omfattar många aspekter av det digitala livet. Sociala medier, webb med chattfunktion, interaktiva appar, digital marknadsföring, sökmotoroptimering, spelplattformar och digitala tjänster. Allt vävs samman genom att de stora teknikbolagen skapar egna digitala ekosystem.

Meta, som har plattformar som Facebook, Instagram, Threads och WhatsApp, och Tencent som bland annat äger WeChat, utgör två stora separata digitala ekosystem.

Andra mötesplatser är Tiktok, Snapchat och Youtube, som ägs av Google och Discord. Discord har under de senaste åren vuxit från att vara en digital mötesplats för unga som spelar på nätet, till att bli en plats för främst unga och unga vuxnas vardagskommunikation genom spel som Roblox.

Till detta kommer ytterligare plattformar och i dag strävar exempelvis Meta, genom Oculus VR och andra AR/VR-initiativ, som Horizon Worlds, efter att skapa

en mer immersiv – fängslande – digital upplevelse där deltagaren upplever en känsla av att själv vara på plats. En sammanhängande virtuell värld där människor kan interagera på nya sätt.

Utvecklingen av lagstiftning, teknik och digital mognad ger ständigt nya möjligheter och utmaningar när det gäller närvaron på nätet.

Digital inkludering och utanförskap i Sverige

Idag har begreppet *digitalt utanförskap* ingen entydig definition. Tillgång till internet och digital legitimering har tidigare stått i fokus, men handlar alltmer om vilken förmåga människor har att ta del av det digitala offentliga samhället. Människor med tillgång till både internet och digital legitimation är ibland digitalt utanför och ibland innanför – beroende på hur lätt de har för att använda sociala medier och digitala tjänster.

Järvaveckan Research, i samarbete med Internetstiftelsen, visar i rapporten *Digital inkludering och utanförskap i Sverige 2024* att boende i utsatta områden inte har samma tillgång till nyheter, information och tjänster på nätet som boende i övriga Sverige. Samtidigt skiljer sig användningen av de sociala medierna åt mellan olika generationer och mellan olika socioekonomiska grupper. Det visar Internetstiftelsens årliga rapport *Svenskarna och internet*.

Digital närvaro och synlighet är i dag en stor fråga för såväl myndigheter, organisationer som nyhetsmedia. Magasinet Dagens Media har genom en enkät 2024, ställd till tolv mediechefer på Sveriges största dagstidningar, undersökt på vilket sätt de tänker stärka sin digitala närvaro och synlighet. De ansåg att fyra områden är särskilt viktiga: mötet, upplevelsen, ämnen och formaten podd och rörlig bild. Gemensamt för redaktionerna är strategin att stärka närvaron i sociala medier genom egna konton, men också med närvaro på andra plattformar. (*Dagens Media 2024-08-27, Redaktionella satsningar och prissättning – så ska nästa generation hitta till storstadspresen*).

Svenska kyrkans närvaro i sociala medier

Svenska kyrkans nationella nivå har ett pågående arbete för att bidra till att människor möter en öppen, närvarande, synlig och levande kyrka i de digitala kanalerna. Arbetet sker i enlighet med Svenska kyrkans kommunikationsplattform, antagen av kyrkostyrelsen 2023. Kommunikationen ska välkomna såväl troende som sökare och tvivlare. Kyrkan ska vara där människor är, fysiskt och digitalt, och kyrkan ska agera i både egna och andras kanaler och sammanhang.

Sociala medieredaktionen på kyrkokansliet har som uppdrag att vara kyrka på nätet, vilket innebär tillgänglighet och relevans för såväl medlemmar som en bredare allmänhet. Den har också i uppdrag att stötta och dela sina kunskaper med stift och församlingar.

Svenska kyrkans nationella nivå har en daglig närvaro på sociala medier i följande kanaler:

- ◆ Facebook 96 000 följare – med ett genomslag på 2,5 miljoner nådda konton
- ◆ Instagram 19 800 följare – med ett genomslag på 1,6 miljoner nådda konton
- ◆ Threads 3500 följare. Statistisk saknas för genomslag.
- ◆ Instagram kulturarv har 13 200 följare med ett genomslag på ca 30 000 nådda konton under de fyra första månaderna 2024.

Dessa konton har en positiv tillväxt av följare. Genomslaget för Facebook återspeglas bland annat i Maktbarometern, som genom sina mätningar redogjort för vilka svenskar, företag och organisationer, som är störst på Facebook, Instagram, X, Youtube och

TikTok. Här har Svenska kyrkan enligt Medieakademiens sammanställning 2023 nått plats 100 av de digitalt största aktörerna och Svenska kyrkans Facebook-konto har stigit från en placering på plats 61 till 37.

Den nationella nivån arbetar kontinuerligt med frågan om på vilket sätt kyrkan på nätet kan vara närvarande i de sammanhang där människor vistas digitalt.

Den positiva utvecklingen till trots finns stora grupper som inte uppfattar kyrkans närvaro i sociala medier. Enligt Svenska kyrkans attitydundersökning bland svenskar och en bredare allmänhet 2023, uppfattar var tionde svensk att de har sett kommunikation från Svenska kyrkan i sociala medier under de senaste tolv månaderna. Hälften har inte sett någon kommunikation alls. En delförklaring till detta är att det i dag inte finns någon närvaro i kanaler som Youtube, TikTok och Discord.

Behandling i tidigare kyrkomöten

Kyrkomötet har tidigare behandlat frågan om ökad närvaro i media.

Kyrkomötet beslutade 2004, i enlighet med kyrkolivsutskottets förslag i betänkande Kl 2004:7, att med anledning av motion 2004:76 uppdra åt kyrkostyrelsen att överväga hur Svenska kyrkan ska vara representerad på nätet. Däremot avslogs motionens förslag om att ta fram underlag för egen radio- och tv-kanal.

Kyrkomötet beslutade 2017, i enlighet med kyrkolivsutskottets förslag i betänkande Kl 2017:2, att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att initiera ett arbete med att utveckla en medlemsutvecklingsstrategi. Utifrån detta uppdrag och kyrkostyrelsens färdplan för samverkan och digitalisering pågår nu ett projekt med att arbeta fram IT-stöd för församlingarnas medlemskommunikation. Projektet syftar till att öka Svenska kyrkans digitala tillgänglighet (se även KsSkr 2024:3).

År 2023 behandlade kyrkomötet frågan om att öka Svenska kyrkans närvaro och exponering i media. Kyrkomötet beslutade då, i enlighet med samhälls- och kulturutskottets förslag (SK 2023:3), att avslå motion 2023:13. Utskottet motiverade sitt förslag med att den nationella nivån har ett uppdrag att arbeta proaktivt med traditionella och sociala medier. Utskottet konstaterade också att det finns utmaningar i att det hela tiden kommer nya kanaler där inte minst unga människor befinner sig, och att arbetet med att synliggöra Svenska kyrkan på många sätt redan pågår.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:67.

Utskottet anser att arbetet med sociala medier hitintills varit framgångsrikt. Av bakgrundsbeskrivningen framgår det genomslag som exempelvis Svenska kyrkan på Facebook har. Utskottet finner att detta arbete är gott och att den nationella nivån också följer den utveckling som sker inom sociala medier. Det som är aktuellt och stort i dag kan plötsligt minska i betydelse och ersättas av något annat.

Utskottet föreslår kyrkomötet att avslå motionen med motiveringen att arbetet som efterfrågas redan pågår.

Uppsala den 3 oktober 2024

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Anton Härder, ordförande

Magdalena Widmark, sekreterare

Beslutande: Anton Härder, ordförande, Lina Dahm, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Sofia Rosenquist, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Birgit Kullingsjö, Kerstin Eskhult, Anna-Karin Westerlund, Peter Laufer, Britt Fält, Tomas Rosenlundh, Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Olle Rydell, Cecilia Clausen, Mattias Benke, Bodil Wennerström, Karin Stierna, Jenny Delén, Rodney Engström, Gary Aelius, Margareta Carlsson, Lina Ahl, Elisabeth Lanner, Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Fredrik Modéus och Ulrica Fritzon har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2024:15

Vapenfri tjänst inom Svenska kyrkan

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2024:72, som föreslår att kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att i dialog med regeringen/Försvarsmakten/Plikt- och prövningsverket/beredskapsmyndigheter möjliggöra att vapenfri tjänst ska kunna utföras i Svenska kyrkans organisation.

Svenska kyrkan har redan uppvakttat den statliga utredning som utreder om fler verksamheter än energiförsörjning och kommunal räddningstjänst ska aktiveras för civilplikt. I den kontakten har Svenska kyrkan uttryckt behov av att begravningsverksamheten aktiveras som civilplikt. Utskottet föreslår därför att motionen ska anses besvarad.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att motion 2024:72 ska anses besvarad med vad utskottet anför.

Motion 2024:72 av Jonas Noréus och Marcus Romedahl, Vapenfri tjänst inom Svenska kyrkan

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att i dialog med regeringen/Försvarsmakten/Plikt- och prövningsverket/beredskapsmyndigheter möjliggöra att vapenfri tjänst ska kunna utföras i Svenska kyrkans organisation.

Bakgrund

Alla personer mellan 16 och 70 år, som är bosatta i Sverige, har totalförsvarsplikt.

Värnplikt, civilplikt och allmän tjänsteplikt

Det finns tre typer av totalförsvarsplikt:

- ◆ Värnplikt. En plikt att som militär försvara Sverige.
- ◆ Civilplikt. Den icke-militära motsvarigheten till värnplikt. Den ska bidra till att säkerställa att viktiga delar av samhället fungerar vid höjd beredskap eller krig.
- ◆ Allmän tjänsteplikt. I höjd beredskap får den totalförsvarspliktige bidra till att viktiga delar av samhället fortsätter att fungera. Det kan betyda att man fortsätter på sitt vanliga jobb.

Civilplikt inom två verksamhetsområden

Civilplikt kan för närvarande genomföras inom verksamhetsområdena energiförsörjning och kommunal räddningstjänst.

Fler verksamhetsområden är möjliga, men de är inte aktiverade. (Se bilagan till regeringens förordning om totalförsvarsplikt, 1995:238.) Två sådana områden är själavård och sociala insatser, samt begravningsverksamhet.

I en statlig utredning om det civila försvarets personalförsörjning (Fö 2023:03) utreds om fler verksamhetsområden ska aktiveras för civilplikt.

Svenska kyrkan har uppvaktat utredningen i frågan, via generalsekreteraren och på uppdrag av kyrkostyrelsens arbetsutskott. Svenska kyrkan framförde då till utredningen att begravningsverksamheten har behov av en förstärkning av personal, som Svenska kyrkan självt inte kan tillgodose vid höjd beredskap och krig. Då behövs att samhället bidrar med personal som är utbildad och övad för uppgiften. Därför har Svenska kyrkan bett utredningen överväga att aktivera civilplikt inom begravningsverksamheten.

Vapenfri totalförsvarsplikt

Det är möjligt att ansöka om att få göra vapenfri totalförsvarsplikt. Det innebär att en person kan få göra civilplikt och krigsplaceras inom det civila försvaret. För närvarande genomförs dock inte någon sådan utbildning, men personen kan bli kallad till utbildning senare om behoven inom det civila försvaret skulle ändras.

Svenska kyrkan arbetar med civil beredskap

Svenska kyrkan arbetar med beredskap i händelse av kris och höjd beredskap. Detta arbete är reglerat i kyrkoordningen (2 kap. 11 §, 6 kap. 5§, 7 kap. 10 §, 12 kap. 2 §). Inom ramen för den allmänna tjänsteplikten kan medarbetare i Svenska kyrkan få en krigsplacering.

Tidigare ärenden

Ett flertal tidigare motioner har berört Svenska kyrkans beredskap för kris och krig. Många av dem har uttryckt behov av att Svenska kyrkan ska utveckla sitt beredskapsarbete. I motionen Svenska kyrkans roll och uppgifter i kris och krig (2015:95) föreslog motionären kyrkomötet att bland annat besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att genomföra övningar med stift och församlingar som utgår från scenarier om Höjd beredskap och Högsta beredskap. Gudstjänstutskottet ansåg att motionen skulle anses vara besvarad, då arbete redan pågick. Bland annat genomfördes beredskapsövningar i den pågående verksamheten (G 2015:9). Även kyrkomötet ansåg att motionen var besvarad.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att motion 2024:72 ska anses besvarad med vad utskottet anfört.
--

Det pågår en statlig utredning om huruvida fler verksamheter ska aktiveras för civilplikt. Sådana verksamheter, relevanta för Svenska kyrkan, kan vara dels begravningsverksamheten, dels själavård och socialt arbete.

Utskottet är positivt till att Svenska kyrkan har uppvaktat utredningen och uttryckt behov av att begravningsverksamheten aktiveras. Av den anledningen kan motionens att-sats anses besvarad.

Utskottet finner att andemeningen i motionen är att Svenska kyrkan ska erbjuda unga människor en motsvarighet till den tidigare vapenfria tjänsten i församling. Till denna ställer sig utskottet positivt. Utskottet konstaterar att när allt fler unga människor kallas till mönstring är det troligt att en del får samvetsbetänkligheter och inte vill bära vapen.

Om det framöver blir möjligt att utbilda unga människor att göra vapenfri civilplikt, anser utskottet därför att Svenska kyrkan ska föra samtal med berörda myndigheter om att

- ♦ själavård och socialt arbete är verksamheter som bör aktiveras för civilplikt
- ♦ församlingarna ska kunna erbjuda personer att göra civilplikt med utbildning i församlingens sociala arbete för krigsplacering i det civila försvaret.

Detta skulle möta de ungas behov, men Svenska kyrkan har också behov av framtida medarbetare. En sådan utbildning skulle kunna väcka de ungas intresse för att skaffa en yrkesutbildning som ger arbete i Svenska kyrkan.

Uppsala den 3 oktober 2024

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Anna Yngvesson, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Lina Dahm, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Birgit Kullingsjö, Kerstin Eskhult, Anna-Karin Westerlund, Peter Laufer, Britt Fält, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Olle Rydell, Cecilia Clausen, Mattias Benke, Bodil Wennerström, Karin Stierna, Jenny Delén, Rodney Engström, Gary Aelius, Margareta Carlsson, Lina Ahl, Elisabeth Lanner och Marja Sandin-Wester.

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2024:16

Svenska kyrkan som samlande kraft

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2024:64 Svenska kyrkan som samlande kraft. Motionären föreslår att kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att ta fram riktlinjer för Svenska kyrkan som samlande kraft i vår tid. Riktlinjerna ska omfatta Svenska kyrkans offentliga kommunikation samt kyrkans ställningstaganden i den offentliga debatten.

Utskottet anser att de riktlinjer som efterfrågas i motionen redan finns. Liksom när frågan tidigare behandlats i kyrkomötet konstateras att bedömningen av vilka frågor som berörs av evangelium och hur dessa frågor bör behandlas måste vara föremål för tolkning i varje tid. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:64.

Motionens förslag

Motion 2024:64 av Jonas Noréus, Svenska kyrkan som samlande kraft

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att ta fram riktlinjer för Svenska kyrkan som samlande kraft i vår tid. Dessa riktlinjer ska omfatta Svenska kyrkans offentliga kommunikation samt kyrkans ställningstaganden i den offentliga debatten.

Bakgrund

Företräderskap

I inledningen till kyrkoordningens fjärde avdelning står att det hör till den nationella nivåns uppgifter att vara kyrkans röst utåt såväl i det svenska samhället som internationellt. Kyrkostyrelsen har tillsammans med ärkebiskopen och övriga biskopar ansvar för Svenska kyrkans företräderskap och deltar i enlighet med uppdraget i samhällssamtalet. Kyrkostyrelsen för därmed dialog med regering, myndigheter samt nationella och internationella organ genom bland annat medverkan i statliga utredningar och genom att svara på remisser. Kyrkostyrelsen beslutar om de remisser som inkommer ska besvaras.

Kommunikationsplattform

Som ett stöd i arbetet med att kommunicera på ett likartat och tydligt sätt, har Svenska kyrkan tagit fram riktlinjer och principer för kommunikationen.

Svenska kyrkans kommunikationsplattform ska bidra till ett effektivt kommunikationsarbete för en närvarande och synlig kyrka. Plattformen är en gemensam utgångspunkt för Svenska kyrkans externa och inomkyrkliga kommunikation. Den är vägledande för den nationella nivåns arbete med kommunikation och kan inspirera stift och församlingar. Dokumentet är ett underlag för att utforma kommunikationsmål, -strategier och -planer.

I kommunikationsplattformen beskrivs rollfördelningen inom kyrkan där den nationella nivån har ett särskilt uppdrag att vara Svenska kyrkans röst i samhället och har en samordnande roll vid gemensamma kommunikationssatsningar.

Målbild 2. En erkänd part i samhällsdebatten

Kyrkomötet fastställde 2023 kyrkostyrelsens skrivelse 2023:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2024–2026 med tre långsiktiga målbilder för 2030. De syftar till att tydliggöra och beskriva kyrkostyrelsens ambition på längre sikt och säkerställa att arbetet på den nationella nivån bidrar till de långsiktiga målen.

Målbild 2 lyder:

År 2030 finns ett stärkt engagemang i Svenska kyrkan för ett hållbart samhälle i Sverige och i världen.

Till varje målbild finns ett eller flera delmål som ligger till grund för planering, genomförande, uppföljning, lärande och utveckling i den samlade verksamheten för planeringsperioden. Ett av dessa områden är påverkansarbete. Områden som bedömdes vara aktuella för påverkansarbete under planeringsperioden var bland annat kyrkans officiella relationer och kyrkan i det offentliga rummet, ekumenik och interreligiös dialog, internationell mission och diakoni, en klimatneutral kyrka och kyrklig beredskap.

Samhällssamtal i ekumenisk kontext

Svenska kyrkan är en del av den världsvida kyrkan. Genom samarbetet inom ACT-alliansen, Action by churches together, Lutherska världsförbundet och Kyrkornas världsråd deltar Svenska kyrkan tillsammans med kyrkor över hela världen i det offentliga samtalet. Lutherska världsförbundet har arbetat fram studiedokumentet Kyrkan i det offentliga rummet där teologer från lutherska kyrkor i Latin- och Nordamerika, Afrika, Asien och Europa deltagit. Studiedokumentet manar medlemskyrkorna till reflektion och till att ta en tydlig plats i det offentliga rummet så att skapelsen blir en rättvis plats för alla.

Svenska kyrkans offentliga ställningstaganden – hantering av remisser

Svenska kyrkan uppmanas regelbundet att ta ställning i samhällsfrågor genom remisser från staten. Remisser till Svenska kyrkan besvaras av kyrkostyrelsen och handläggs normalt av den nationella nivån. Rätten att fatta beslut om remissyttranden är generell delegerad till kyrkostyrelsens arbetsutskott. En remiss kan beröra teologiska och ekumeniska frågor av större vikt och kyrkoordningen reglerar att kyrkostyrelsen i sådana fall ska begära in yttrande från biskopsmötet. I de fall både Svenska kyrkan och Sveriges kristna råd, SKR, får en remiss för yttrande sker i beredningen ett samarbete med företrädare för SKR när förslaget till yttrande utarbetas. Råder samsyn lämnas ett gemensamt yttrande.

Behandling i tidigare kyrkomöten

Frågan har tidigare behandlats av kyrkomötet. Motion 2021:76 föreslog att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta en policy för Svenska kyrkans nationella nivå och organ som står till trossamfundets förfogande. Policyn skulle gälla uttalanden i samhällsfrågor och politiska frågor som inte direkt berör Svenska kyrkan. Läronämnden yttrade sig angående motionen och framhöll att det inte på ett entydigt sätt går att avgöra vilka samhällsfrågor som direkt berör Svenska kyrkan och vilka som inte gör det. Bedömningen av vilka frågor som berörs av evangelium och hur dessa frågor bör behandlas måste därför vara föremål för tolkning i varje tid. Kyrkomötet beslutade att avslå motionen.

En fråga behandlades av 2001 års kyrkomöte (Fr 2001:8). Den gällde policy för uttalanden å Svenska kyrkans vägnar. Svaret från kyrkostyrelsen om vem som har rätt att uttala sig var att det inte finns någon policy men att styrelsen tillämpar en praxis grundad i kyrkoordningen, 10 kap. om den nationella nivåns uppgift. Kyrkostyrelsen skriver:

De uttalanden som görs, oavsett instans på nationell nivå som yttrar sig, har karaktären av vägledning och särskilt skall betonas just vägledning.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2024:64.

Utskottet anser att de riktlinjer som motionen efterfrågar redan finns genom företräderskapet, kommunikationsplattformen och på de sätt som Svenska kyrkan deltar i olika kontexter av samhällssamtalet nationellt och internationellt. I nuläget behövs inte mer.

Liksom när frågan tidigare behandlats i kyrkomötet konstateras att bedömningen av vilka frågor som berörs av evangelium och hur dessa frågor bör behandlas måste vara föremål för tolkning i varje tid. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Uppsala den 3 oktober 2024

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Ragna Tamsen, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Lina Dahm, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Birgit Kullingsjö, Kerstin Eskhult, Anna-Karin Westerlund, Peter Laufer, Britt Fält, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Olle Rydell, Cecilia Clausen, Bodil Wennerström, Karin Stierna, Jenny Delén, Rodney Engström, Gary Aelius, Margareta Carlsson, Lina Ahl, Elisabeth Lanner och Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Fredrik Modéus och Ulrica Fritzson har deltagit i utskottets överläggningar.